ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತು

ಚುಕ್ಕೆ ಗುರುತಿನ ಪ್ರಶ್ನೆ : 9 (52)
ಸದಸ್ಯರಹೆಸರು : ಶ್ರೀ ಶಿವಣ್ಣ ಬಿ.ಎಸ್ (ವಿಧಾನ ಸಭೆಯಿಂದ ಚುನಾಯಿತರಾದವರು)
ಉತ್ತರಿಸುವ ದಿನಾಂಕ : 17.08.2026
ಉತ್ತರಿಸುವ ಸಚಿವರು : ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸಾಕ್ಷರತಾ ಸಚಿವರು

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಪ್ರಶ್ನೆ	ಉತ್ತರ
ಅ)	ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ (Post Graduation) ಪದವಿಯವರೆಗಿನ ಎಲ್ಲಾ ಹಂತಗಳ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ 'ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನ'ದ ಕುರಿತಾದ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯ ಪಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನಾಗಿ (Compulsory Curriculum) ಅಳವಡಿಸುವ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ಸರ್ಕಾರದ ಮುಂದಿದೆಯೇ:	ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಮೌಲ್ಯಗಳು, ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಸಂವಿಧಾನದ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಪಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಪದವಿ ಪೂರ್ವ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ NCF 2005 ಆಧರಿಸಿದ ಪಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು 2014-15 ರಿಂದ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನದ ಕುರಿತಾದ ಕಡ್ಡಾಯ ಪಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಇದರಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ರಾಜ್ಯ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಡಿ ಬರುವ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ 'ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನ' ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿರುವ ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ನೈತಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳ ವಿಷಯವನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯ ಪಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.
ಆ)	ಹಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಪ್ರಸ್ತುತ ಯಾವ ಯಾವ ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂವಿಧಾನದ ವಿಷಯವನ್ನು ಬೋಧಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಅಂಕಗಳನ್ನು (Grading / Marks) ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆಯೇ; (ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿವರ ನೀಡುವುದು)	2005ನೇ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ರಚಿತ ವಾದ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಪಠ್ಯವಸ್ತುವಿನ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ(ರಿ)ವು ಮುದ್ರಿಸಿ ವಿತರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮಾಜವಿಜ್ಞಾನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸುರುಳಿಯಾಕಾರದ ವಿಧಾನ (Spiral Approach) ಅನ್ವಯ, 6 ಮತ್ತು 9ನೇ ತರಗತಿಯ ಸಮಾಜವಿಜ್ಞಾನ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಸಂವಿಧಾನದ ವಿಷಯವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸರ್ಕಾರದ ಆದೇಶ ಸಂಖ್ಯೆ: ಇಪಿ 199 ಪಿಎಂಸಿ 2025 ಬೆಂಗಳೂರು ದಿನಾಂಕ: 30.06.2025 ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ(ರಿ) 2025-26ನೇ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಾಲಿನಿಂದ 1 ರಿಂದ 10ನೇ ತರಗತಿಯ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ರಕ್ಷಾಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಸಂವಿಧಾನದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೇ ದಿನಾಂಕ: 26.11.2025ರಂದು ಸಂವಿಧಾನ ದಿನವನ್ನಾಗಿ ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. 6 ಮತ್ತು 9ನೇ ತರಗತಿಯ ಸಮಾಜವಿಜ್ಞಾನ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಸಂವಿಧಾನದ ವಿಷಯವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿರುವ, 2025-26ನೇ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಾಲಿನಿಂದ 1 ರಿಂದ 10ನೇ ತರಗತಿಯ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ರಕ್ಷಾಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಸಂವಿಧಾನದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿರುವ ಮತ್ತು ಆಯುಕ್ತರು ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ ಬೆಂಗಳೂರು ರವರ ಸುತ್ತೋಲೆ ಸಂಖ್ಯೆ ಸಿ4(4)/ಪ್ರೌಶಾ/ಭಾ ಸಂ ಆ ಕುರಿತು 2025-26/ಇ1971791, ದಿನಾಂಕ: 25.11.2025 ಸುತ್ತೋಲೆಯನ್ನು **ಅನುಬಂಧ-1**ರಲ್ಲಿ ಲಗತ್ತಿಸಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಲಾ ವಿಭಾಗದ ಪ್ರಥಮ ಪಿಯುಸಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪಾಠವನ್ನು ಸಂವಿಧಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದರ ಪ್ರತಿಯನ್ನು **ಅನುಬಂಧ-2**ರಲ್ಲಿ ಲಗತ್ತಿಸಿದೆ.

		ಸರ್ಕಾರದ ಆದೇಶ ಸಂಖ್ಯೆ: ಇಡಿ 166 ಯುಎನ್ಇ 2023, ದಿನಾಂಕ:08.05.2024ರಲ್ಲಿ, ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ಉನ್ನತ ಇಲಾಖೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಡಿ ಬರುವ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಯೋಜಿತ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಪದವಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ 2024-25ನೇ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರ್ಷದಿಂದ ಜಾರಿಗೆ ಬರುವಂತೆ ಪದವಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಅವಧಿ ಮತ್ತು ಪಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ ಆದೇಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದರ ಪ್ರತಿಯನ್ನು **ಅನುಬಂಧ-3**ರಲ್ಲಿ ಲಗತ್ತಿಸಿದೆ. ರೂಪಣಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಸಂಕಲನಾತ್ಮಕ ಮೌಲ್ಯಾಂಕನ ಹಾಗೂ ಪಾಠಾಧಾರಿತ ಮೌಲ್ಯಾಂಕನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
ಇ)	ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಯುವಜನರಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಮೌಲ್ಯಗಳು, ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳು ಹಾಗೂ ಕರ್ತವ್ಯಗಳ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಲು ಎಲ್ಲಾ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಹಂತಗಳಲ್ಲೂ ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವಿಷಯವಾಗಿ ಬೋಧಿಸಿ, ಪರೀಕ್ಷೆ ನಡೆಸಿ ಅಂಕ ನೀಡುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಜಾರಿಗೆ ತರಲು ಸರ್ಕಾರ ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಅಥವಾ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಿರುವ ಕ್ರಮಗಳೇನು:	ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಹಾಗೂ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ಕರ್ತವ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವ ಸಂಬಂಧ, ಸಮಾಜವಿಜ್ಞಾನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ 6 ಮತ್ತು 8ನೇ ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ, ಸಂವಿಧಾನದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ, ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ಕರ್ತವ್ಯಗಳ ವಿಷಯಾಂಶವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯದ ಪದವಿ ಪೂರ್ವ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನದ ಕುರಿತು. ಸಮಗ್ರ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವುದು, ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು ಹಾಗೂ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ ನಾಗರಿಕರನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸುವುದು ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಮುಖ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಉದ್ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಸಂವಿಧಾನ ದಿನಾಚರಣೆ, ಗಣರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮತದಾರರ ದಿನ ಹಾಗೂ ಇತರೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಹತ್ವದ ದಿನಾಚರಣೆಗಳ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಂವಿಧಾನದ ಆಶಯಗಳು ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕರ ಹಕ್ಕು-ಕರ್ತವ್ಯಗಳ ಕುರಿತು ಉಪನ್ಯಾಸ, ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣ, ಚರ್ಚೆ, ಪ್ರಬಂಧ ಸ್ಪರ್ಧೆ, ಭಾಷಣ ಸ್ಪರ್ಧೆ, ರಸಪ್ರಶ್ನೆ, ಎನ್.ಎಸ್.ಎಸ್, ಎನ್.ಸಿ.ಸಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಮೂಲಕ ಹಾಗೂ ಇತರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮತ್ತು ಸಹಪಠ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
ಈ)	ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಮುಂದಿನ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರ್ಷದಿಂದಲೇ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುವುದೇ?	ಮೇಲಿನ ವಿವರಗಳಂತೆ ಈಗಾಗಲೇ ಸಂವಿಧಾನದ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಪಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ರಚಿಸಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಸಂಖ್ಯೆ: ಇಪಿ 128 ಪಿಎಂಸಿ 2026

(ಎಸ್.ಮಧು ಬಂಗಾರಪ್ಪ)
ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸಾಕ್ಷರತಾ ಸಚಿವರು

ಸಂವಿಧಾನ ಅನುಬಂಧ - 1

ಅಧ್ಯಾಯ 8	ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನ

ಪಾಠದ ಪರಿಚಯ

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಸಂವಿಧಾನದ ಅರ್ಥ, ಮಹತ್ವ, ರಚನೆ ಹಾಗೂ ಅದರ ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳು

1] ಸಂವಿಧಾನದ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು

2] ಸಂವಿಧಾನದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

3] ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನದ ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಅರಿಯುವುದು.

4] ಸಂವಿಧಾನದ ರಚನಾ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡ ಗಣ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ವಿವರ ತಿಳಿಯುವುದು.

5] 'ಗಣರಾಜ್ಯ'ದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು.

6] 'ಜಾತ್ಯತೀತತೆ' ತತ್ವದ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ನಿತ್ಯಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

7] ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ಗೌರವಿಸುವ ಮತ್ತು ಅದರ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಸರ್ಕಾರ ಎಂದರೇನು? ಪ್ರಜೆಗಳ ಬದುಕು ಚೆನ್ನಾಗಿರಬೇಕಾದರೆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಶಿಸ್ತುಪಾಲನೆ, ಶಾಂತಿ, ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಆಡಳಿತ, ಭದ್ರತೆ, ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಹಾಗೂ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಸಂಘಟನೆಯೊಂದು ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಸಂಘಟನೆಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ.

ಸಂವಿಧಾನದ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ಮಹತ್ವ

ಒಂದು ದೇಶದ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠ ಶಾಸನವೇ ಸಂವಿಧಾನ. ದೇಶದ ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ದಾಖಲೆ ಇದಾಗಿದೆ. ಸಂವಿಧಾನವು ಸರ್ಕಾರದ ಅಂಗಗಳು, ಅವುಗಳ ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತದೆ. ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ

ಪ್ರಜೆಗಳ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ಕರ್ತವ್ಯಗಳ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದು [illegible] ಚುನಾಯಿತ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಸಂವಿಧಾನದ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿಯೇ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

ಸಂವಿಧಾನದ ಮಹತ್ವ: ಸಂವಿಧಾನವು ದೇಶದ ಮೂಲಭೂತ ಕಾನೂನು ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಅದು ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ. ಸಂವಿಧಾನಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲರೂ ಬದ್ಧರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ, ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ, ಸಂಸತ್ ಸದಸ್ಯರು, ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು, ಅಧಿಕಾರಿ ವರ್ಗ ಎಲ್ಲರೂ ಸಂವಿಧಾನದ ಪಾಲನೆ ಮಾಡಲು ಕಟಿಬದ್ಧರು.

1. ಸಂವಿಧಾನವು ಜನತೆಯ ಆದರ್ಶಗಳು ಮತ್ತು ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ.
2. ಸಂವಿಧಾನವು ಸುಖೀರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ನಿರ್ದೇಶನ ನೀಡುತ್ತದೆ.
3. ಅದು ಸರ್ಕಾರದ ನೀತಿ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತದೆ.
4. ಕಾನೂನಿನ ಎದುರು ಎಲ್ಲರೂ ಸಮಾನರು ಎಂಬ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿದು ಪ್ರಜೆಗಳ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ.

ಚಟುವಟಿಕೆ: ಡಾ. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ರವರು ಯಾರು? ಅವರನ್ನು ನಾವಿಂದು ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ಏಕೆ ನೆನೆಯುತ್ತೇವೆ? ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಿ.

ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನದ ರಚನೆ

ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು **'ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಭೆ'** ಎಂಬ ವಿಶೇಷ ಸಭೆಯು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿತು. ಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರು ದ್ವಿತೀಯ ಅಧಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ಡಾ. ಬಾಬು ರಾಜೇಂದ್ರ ಪ್ರಸಾದ್‌ರವರನ್ನು ಅಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದರು

ಸಂವಿಧಾನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ 299 ಮಂದಿ ಸದಸ್ಯರಿದ್ದರು. 1946ರಲ್ಲಿ ಅದರ ಪ್ರಥಮ ಅಧಿವೇಶನ ನಡೆಯಿತು

ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಭೆಯು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಚುರುಕುಗೊಳಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಸುಮಾರು 22 ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿತು. ಸಂವಿಧಾನದ ಕರಡು ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲು **'ಸಂವಿಧಾನ ಕರಡು ಸಮಿತಿ'**ಯನ್ನು ನೇಮಿಸಿತು. ಡಾ. ಬಿ.ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ರವರನ್ನು ಈ ಸಮಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಲಾಯಿತು. ಸರ್ದಾರ್ ವಲ್ಲಭಭಾಯಿ ಪಟೇಲ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಸಲಹಾ ಸಮಿತಿ ಮತ್ತು ಜೆ.ಬಿ ಕೃಪಲಾನಿ ಅವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳ ಉಪಸಮಿತಿ ಸೇರಿದಂತೆ ಹಲವು

ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಯಿತು. ರಾಜಕುಮಾರಿ ಅಮೃತ್‌ಕೌರ್, ಲೀಲಾರಾಯ್, ಮಾಲತಿ ಚೌಧರಿ, ಸರೋಜಿನಿ ನಾಯ್ಡು, ಬೇಗಂ ಐಜಾಜ್ ರಸೂಲ್, ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಪಂಡಿತ್, ದಾಕ್ಷಾಯಿಣಿ ವೇಲಾಯುಧನ್ ಸೇರಿದಂತೆ 15 ಮಹಿಳಾ ಸದಸ್ಯರು, ಕರ್ನಾಟಕದವರಾದ ಕೆಂಗಲ್ ಹನುಮಂತಯ್ಯನವರು, ಎಸ್. ನಿಜಲಿಂಗಪ್ಪ ಸೇರಿದಂತೆ ಹಲವರು ಸಂವಿಧಾನ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಗಣನೀಯ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದ್ದರು.

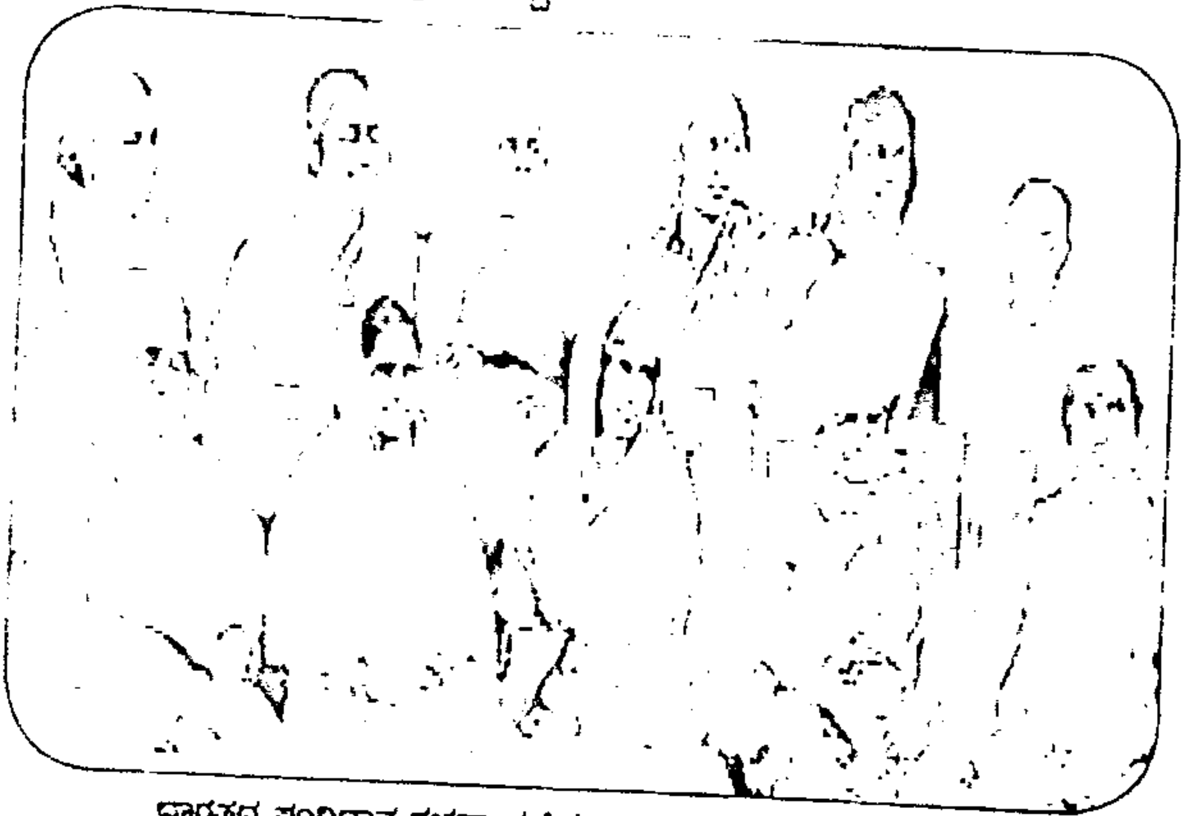

ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ ಮಹಿಳಾ ಸದಸ್ಯರು

- ಸದಸ್ಯರು ಸಂವಿಧಾನದ ಕರಡು ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ 2473 ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದರು. ಕರಡು ಸಂವಿಧಾನ ಮತ್ತು ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳನ್ನು ಸಂವಿಧಾನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಸಲಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಸಂವಿಧಾನಕ್ಕೆ ಅಂತಿಮ ರೂಪ ನೀಡಲು 2 ವರ್ಷ 11 ತಿಂಗಳು 18 ದಿನಗಳು ಬೇಕಾದವು.
- ಡಾ. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ 15-8-1947ರಿಂದ 6-10-1951ರವರೆಗಿನ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಕಾನೂನು ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದರು.

ಜನವರಿ 26, 1950ರಂದು ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಸಂವಿಧಾನವು ಭಾರತವನ್ನು **ಗಣರಾಜ್ಯ**ವೆಂದು ಘೋಷಣೆ ಮಾಡಿತು. ನಾವು ಪ್ರತಿ ವರ್ಷವೂ ಈ ದಿನವಂದು ಗಣರಾಜ್ಯೋತ್ಸವವನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಬ್ಬವನ್ನಾಗಿ ಆಚರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಪ್ರತೀ ವರ್ಷ ನವೆಂಬರ್ 26 ರಂದು **ಸಂವಿಧಾನ ದಿನಾಚರಣೆ**ಯನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತೇವೆ.

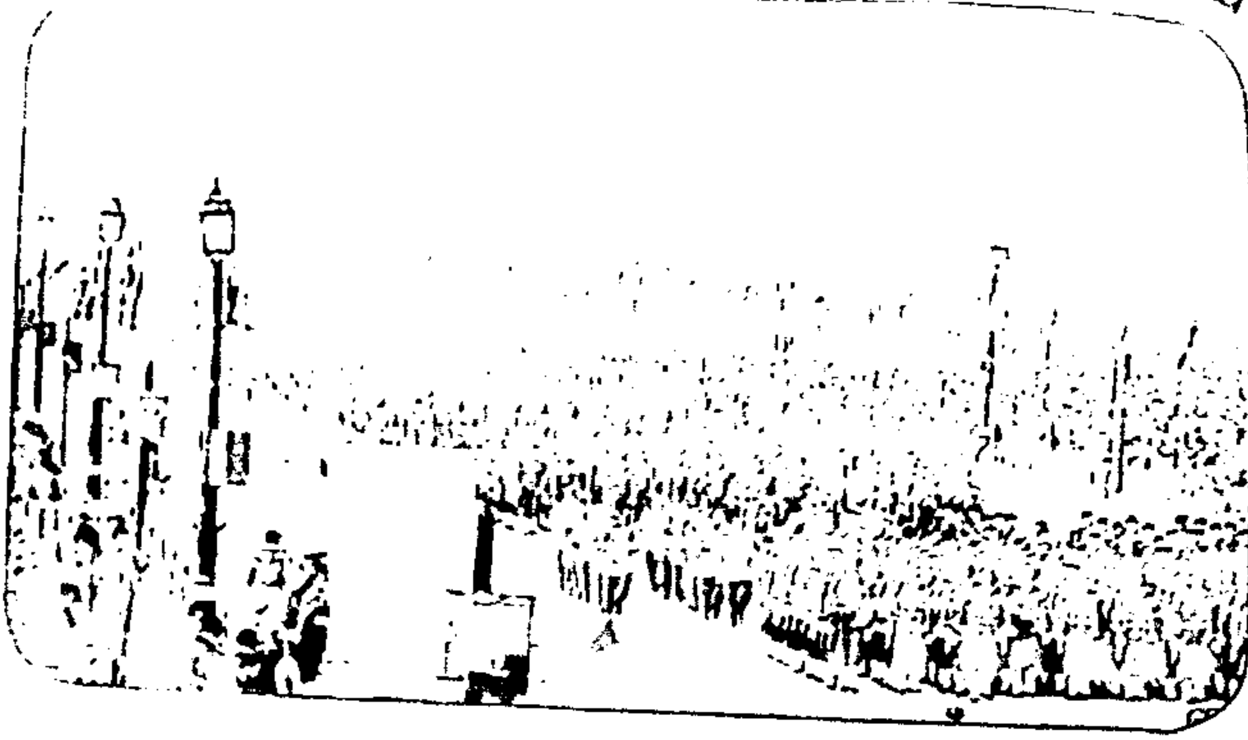

ಗಣರಾಜ್ಯೋತ್ಸವದ ಪರೇಡ್, ನವದೆಹಲಿ

ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದಂತೆ ಕ್ರಿ.ಶ. 1951–52ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಮಹಾಚುನಾವಣೆಗಳು ನಡೆದವು. 'ರಾಜ್ಯಸಭೆ' ಮತ್ತು 'ಲೋಕಸಭೆ' ಎಂಬ ಎರಡು ಸದನಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಮೊದಲ ಚುನಾಯಿತ ಸಂಸತ್ತು (ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟ್) ಕ್ರಿ.ಶ. 1952ರಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು.

ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನದ ಗಾತ್ರ ಮೂಲ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ 395 ವಿಧಿಗಳು, 22 ಭಾಗಗಳು ಮತ್ತು 8 ಪರಿಶಿಷ್ಟಗಳಿದ್ದವು. 2023 ರ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ವರೆಗೆ ಸಂವಿಧಾನಕ್ಕೆ 106 ಬಾರಿ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಈಗ ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ 471 ವಿಧಿಗಳು, 25 ಭಾಗಗಳು ಮತ್ತು 12 ಪರಿಶಿಷ್ಟಗಳಿವೆ.

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ

ಸಂವಿಧಾನದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಪೀಠಿಕೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ 'ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ' ಎಂಬುದಿದೆ. ಸಂವಿಧಾನದ ಹೃದಯದಂತಿರುವ ಸಂವಿಧಾನದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯು ಜನತೆಯ ಆದರ್ಶಗಳು ಮತ್ತು ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸಿದೆ. ನ್ಯಾಯ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಸಮಾನತೆ, ಭ್ರಾತೃತ್ವ, ವ್ಯಕ್ತಿಗೌರವ ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಏಕತೆ ಮತ್ತು ಸಮಗ್ರತೆ ಇವು ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯ ತತ್ವಾದರ್ಶಗಳಾಗಿವೆ.

ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನ

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ

ಭಾರತದ ಜನಗಳಾದ ನಾವು

ಭಾರತವನ್ನು ಒಂದು ಸಾರ್ವಭೌಮ ಸಮಾಜವಾದೀ
ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮಭಾವದ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಗಣರಾಜ್ಯವಾಗಿ
ರಚಿಸಲು ಮತ್ತು ಅದರ ಸಮಸ್ತ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ:

ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ನ್ಯಾಯ;
ವಿಚಾರ, ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ, ವಿಶ್ವಾಸ, ಧರ್ಮಶ್ರದ್ಧೆ ಮತ್ತು
ಉಪಾಸನಾ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ;
ಸ್ಥಾನಮಾನ ಹಾಗೂ ಅವಕಾಶ ಸಮಾನತೆ

ದೊರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿ ಗೌರವವನ್ನು,
ರಾಷ್ಟ್ರದ ಏಕತೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಅಖಂಡತೆಯನ್ನು ಸುನಿಶ್ಚಿತಗೊಳಿಸಿ ಅವರಲ್ಲಿ
ಭ್ರಾತೃಭಾವನೆಯನ್ನು ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಲು
ಶ್ರದ್ಧಾಪೂರ್ವಕ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದವರಾಗಿ;

ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ

1949ನೆಯ ಇಸವಿ ನವೆಂಬರ ತಿಂಗಳ ಇಪ್ಪತ್ತಾರನೆಯ ತಾರೀಖಾದ ಈ ದಿವಸ

ಈ ಮೂಲಕ ಈ ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿ,
ಅಧಿನಿಯಮಿಸಿ ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ.

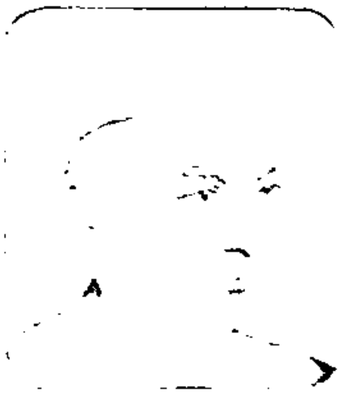

[illegible] ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಧಕ್ಕೆಯುಂಟು ಮಾಡಬಾರದು. ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕರು ಪಾಲಿಸಬೇಕಾದ ಮೂಲಭೂತ 11 ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ.

4. ಜಾತ್ಯತೀತ ತತ್ವದ ಮಾನ್ಯತೆ: ಸಂವಿಧಾನವು 'ಜಾತ್ಯತೀತ ತತ್ವವನ್ನು' (ಸೆಕ್ಯುಲರಿಸಂ) ಎತ್ತಿಹಿಡಿದಿದೆ. ರಾಜ್ಯವು ಧರ್ಮದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಪಾತ ಮಾಡದೆ ಎಲ್ಲ ಮತಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಸಮಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುವುದೇ ಜಾತ್ಯತೀತ ತತ್ವವಾಗಿದೆ. ಸರ್ವಧರ್ಮಗಳ ನಡುವೆ ಸಮಭಾವ ಮತ್ತು ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದೇ ಇದರ ಆಶಯವಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯವು ಯಾವುದೇ ಧರ್ಮವನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಧರ್ಮವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಜಾತ್ಯತೀತ ತತ್ವವು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಅವರವರ ಧರ್ಮಾಚರಣೆ ಮತ್ತು ನಂಬಿಕೆಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ಸಮಸಮಾಜದ ಹಿತದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿ ಜಾತ್ಯತೀತ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಪೋಷಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಇದೆ.

5. ಸ್ವತಂತ್ರ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ವ್ಯವಸ್ಥೆ: ನಮ್ಮ ನ್ಯಾಯಾಂಗವು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿದ್ದು ನಾಕಷ್ಟು ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಶಾಸಕಾಂಗವಾಗಲಿ, ಕಾರ್ಯಾಂಗವಾಗಲಿ ನ್ಯಾಯಾಂಗದಲ್ಲಿ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ. ಕಾನೂನಿನ ಎದುರು ಎಲ್ಲರೂ ಸಮಾನರು; ನ್ಯಾಯ ಪಡೆಯುವ ಅವಕಾಶ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಇದೆ ಎಂಬ ತತ್ವವನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದಿದೆ. ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ತೀರ್ಪನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಪಾಲಿಸಲೇ ಬೇಕು ಮತ್ತು ಅದು ಅಂತಿಮ ನಿರ್ಣಯ.

6. ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ವಯಸ್ಕ ಮತದಾನ ಪದ್ಧತಿ: ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ವಯಸ್ಕ ಮತದಾನ ಪದ್ಧತಿಯು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಮೂಲತತ್ವವಾಗಿದೆ. 18 ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟ ನಾಗರಿಕರೆಲ್ಲರೂ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲು ಹೊಂದಿರುವ ಮತಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ವಯಸ್ಕ ಮತದಾನ ಪದ್ಧತಿ ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ. ಎಲ್ಲ ನಾಗರಿಕರು ತಮ್ಮ ಅಂತಃಸಾಕ್ಷಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಮತ ಚಲಾಯಿಸಿದರೆ ಸದೃಢ ಸರ್ಕಾರ ಆಯ್ಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ವಯಸ್ಕ ಮತದಾನ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಿದೆ.

[illegible] ಜನ್ಮಾಧಾರಿತ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪಿಡುಗಾಗಿದೆ ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯಿಂದಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಜಾತಿ ತಾರತಮ್ಯಗಳನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡುವುದು ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನದ ಪರಮ ಧ್ಯೇಯವಾಗಿದೆ.

8. ಸುಖೀರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾಪನೆ: ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನದ ಆದರ್ಶವು ಸುಖೀರಾಜ್ಯ (ವೆಲ್‌ಫೇರ್ ಸ್ಟೇಟ್) ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದಾಗಿದೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಅವಕಾಶ ಮತ್ತು ಭದ್ರತೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನೀಡುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸುಖೀರಾಜ್ಯ ಎನ್ನುವರು

9. ಚುನಾವಣಾ ಪದ್ಧತಿ: ಭಾರತವು ಜಗತ್ತಿನ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಕಳೆದ ಏಳು ದಶಕಗಳಿಂದ ಚುನಾವಣೆಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ನಡೆದಿವೆ ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಪದ್ಧತಿಯು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಆಳವಾಗಿ ಬೇರೂರಿದೆ.

ಹೊಸ ಪದಗಳು:

ಸಂವಿಧಾನ ಕರಡು ಸಮಿತಿ – ಸಂವಿಧಾನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಲಾದ ಸಂವಿಧಾನದ ಕಚ್ಚಾ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಸಮಿತಿ.

ಅನುಚ್ಛೇದ – ಸಂವಿಧಾನದ ಒಂದು ಭಾಗ

ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆ – ಪ್ರಜೆಗಳ ಆಳ್ವಿಕೆ, ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ.

ಅಭ್ಯಾಸಗಳು

I. ಖಾಲಿ ಬಿಟ್ಟ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ತ ಪದದಿಂದ ಭರ್ತಿ ಮಾಡಿ

1. ಸಂವಿಧಾನ ಕರಡು ರಚನಾ ಸಮಿತಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ____________ ಆಗಿದ್ದರು.
2. ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ____________ ರಂದು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು.
3. ಸಂಸತ್ತಿನ ಎರಡು ಸದನಗಳು ____________ ಮತ್ತು ____________

II. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ.

4. ಸಂವಿಧಾನ ಎಂದರೇನು? ಇದರಿಂದ ನಮಗೇನು ಅನುಕೂಲ?

ಸಂವಿಧಾನ

ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ

ಅಧ್ಯಾಯ – 5

ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನ

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿನ ಅಂಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತೇವೆ.

- ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಮಿತಿ.
- ಸಂವಿಧಾನದ ಕರಡು ಸಮಿತಿ.
- ಸಂವಿಧಾನದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ.
- ಸಂವಿಧಾನದ ಲಕ್ಷಣಗಳು.
- ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳು, ಮೂಲಭೂತ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು, ರಾಜ್ಯನೀತಿ ನಿರ್ದೇಶಕ ತತ್ವಗಳು.

ನಮ್ಮ ದೇಶವು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾನಂತರ ಅನೇಕ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದಿಂದ ವಲಸೆ ಬಂದ ನಿರಾಶ್ರಿತರಿಗೆ ಪುನರ್ವಸತಿ ಕಲ್ಪಿಸುವುದು, ದೇಶೀಯ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳ ವಿಲೀನೀಕರಣ, ಕಾನೂನು ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದು ಮುಂತಾದ ಸವಾಲುಗಳಿದ್ದವು. ದೇಶೀಯ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳ ವಿಲೀನೀಕರಣವನ್ನು ಅಂದಿನ ಕೇಂದ್ರ ಗೃಹಸಚಿವರಾಗಿದ್ದ ಸರ್ದಾರ್ ವಲ್ಲಭಭಾಯಿ ಪಟೇಲರು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಸಾಧಿಸಿದರು. ದೇಶದ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಆಡಳಿತ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಸಂವಿಧಾನದ ರಚನೆಯಂತಹ ಸವಾಲನ್ನು ಕೂಡಾ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಯಿತು. ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನದ ರಚನೆ, ಅದರ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿತವಾಗಿರುವ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳು, ಮೂಲಭೂತ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯನೀತಿ ನಿರ್ದೇಶಕ ತತ್ವಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯೋಣ

ನಿಮಗಿದು ತಿಳಿದಿರಲಿ :

ಕ್ಯಾಬಿನೆಟ್ ನಿಯೋಗದ ಸದಸ್ಯರು :

ಲಾರ್ಡ್ ಫೆಥಿಕ್ ಲಾರೆನ್ಸ್ – ಭಾರತದ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ, ಸರ್ ಸ್ಟಾಫರ್ಡ್ ಕ್ರಿಪ್ಸ್ – ವಾಣಿಜ್ಯ ಮಂಡಳಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಎ. ವಿ. ಅಲೆಗ್ಸಾಂಡರ್ – ನೌಕಾಪಡೆಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು

ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಭೆ : ಯಾವುದೇ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರವು ಕೆಲವು ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು ಮತ್ತು ನಿಯಮಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಆಡಳಿತ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ತತ್ವಗಳು ಮತ್ತು ನಿಯಮಗಳ ಸಂಕಲನವನ್ನು ಸಂವಿಧಾನ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂವಿಧಾನವು ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಮೂಲಭೂತ ಕಾನೂನು. ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಭೆಯೊಂದರ ರಚನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮೋತಿಲಾಲ್ ನೆಹರು ಸಮಿತಿಯ ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮತ್ತು ಭಾರತ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನ ಕರಾಚಿ ಅಧಿವೇಶನದ ನಿರ್ಣಯಗಳು ಒತ್ತಾಯಿಸಿದವು. ಕ್ಯಾಬಿನೆಟ್ ನಿಯೋಗದ ಶಿಫಾರಸ್ಸಿನ ಮೇರೆಗೆ 1946ರ ಜುಲೈನಲ್ಲಿ ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಭೆಯನ್ನು ರಚಿಸಲಾಯಿತು.

[illegible] ಮೊದಲ ಸಭೆ ಡಿಸೆಂಬರ 9, 1946 [illegible] ಡಿಸೆಂಬರ 11, 1946 ರಂದು ಡಾ. ರಾಜೇಂದ್ರ ಪ್ರಸಾದ್‌ರವರನ್ನು ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಭೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ [illegible] ಮಹಾಮಹಿಮರು ಸೇರಿದ್ದರು. ಸರ್ದಾರ್ ವಲ್ಲಭಬಾಯಿ ಪಟೇಲ್, ಬಿ.ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್, ಮೌಲಾನಾ ಅಬುಲ್ ಕಲಾಂ ಆಜಾದ್, ಸಿ. ರಾಜಗೋಪಾಲಾಚಾರಿ, ಕೆ.ಎಂ. ಮುನ್ಷಿ, ಟಿ.ಟಿ. ಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರಿ, ಶ್ರೀಮತಿ ಸರೋಜಿನಿ ನಾಯ್ಡು, ಶ್ರೀಮತಿ ಸುಚೇತಾ ಕೃಪಲಾನಿ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಎಸ್. ನಿಜಲಿಂಗಪ್ಪ, ಕೆ.ಸಿ. ರೆಡ್ಡಿ, ಕೆಂಗಲ್ ಹನುಮಂತಯ್ಯ, ಟಿ. ಸಿದ್ದಲಿಂಗಯ್ಯ ಮುಂತಾದವರು ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು.

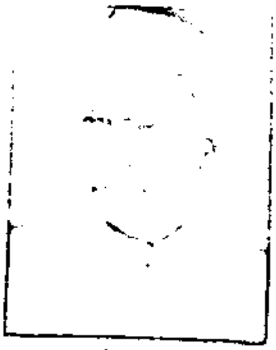

ಡಾ. ರಾಜೇಂದ್ರ ಪ್ರಸಾದ

ಸಂವಿಧಾನದ ಕರಡು ಸಮಿತಿ : ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಭೆಯು ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಲು 22 ಸಮಿತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಕೆಲವು ಉಪಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿತು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದುದು ಕರಡು ಸಮಿತಿ. ಡಾ. ಬಿ.ಆರ್.ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ರವರು ಅದರ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದರು. ಇವರು ಸಂವಿಧಾನ ರಚನೆಗೆ ನೀಡಿದ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಇವರನ್ನು 'ಸಂವಿಧಾನ ಶಿಲ್ಪಿ' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಈ ಸಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಎನ್. ಗೋಪಾಲಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್, ಅಲ್ಲಾಡಿ ಕೃಷ್ಣಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯರ್, ಕೆ.ಎಂ. ಮುನ್ಷಿ, ಟಿ.ಟಿ. ಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರಿ ಮುಂತಾದ ಮುತ್ಸದ್ದಿಗಳು ಸದಸ್ಯರುಗಳಾಗಿದ್ದರು.

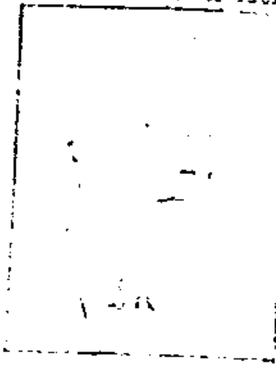

ಡಾ. ಬಿ.ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ

ಸಂವಿಧಾನದ ರಚನೆ : ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಭೆ ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ 145 ಸಭೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿತು. ಈ ಸಭೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿ ವಿವಿಧ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಸಿತು ಮತ್ತು ಕರಡು ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ರಚಿಸಿತು ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಸರ್ಕಾರ ಹೊರಡಿಸಿದ 1909, 1919 ಮತ್ತು 1935ರ ಕಾಯಿದೆಗಳು, ಬ್ರಿಟನ್ ಸಂಸದೀಯ ಪದ್ಧತಿ, ಅಮೆರಿಕಾದ ಬಿಲ್ ಆಫ್ ರೈಟ್ಸ್, ಐರ್ಲೆಂಡಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿರ್ದೇಶಕ ತತ್ವಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನಿರ್ಣಯಿಸಲಾಯಿತು. ಅಂತಿಮವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನವು ನವೆಂಬರ್ 26, 1949 ರಂದು ಅಂಗೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಜನವರಿ 26, 1950 ರಂದು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಈ ದಿನವನ್ನು ಗಣರಾಜ್ಯ ದಿನವನ್ನಾಗಿ ಆಚರಿಸುತ್ತೇವೆ.

ನಿಮಗಿದು ತಿಳಿದಿರಲಿ :

- 1929ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನ ಲಾಹೋರ್ ಅಧಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಪೂರ್ಣಸ್ವರಾಜ್ಯ ಎಂಬ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಲಾಯಿತು ಈ ನಿರ್ಣಯದಂತೆ 1930ರ ಜನವರಿ 26 ರಂದು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದಿನವನ್ನಾಗಿ ಆಚರಿಸಲಾಯಿತು. ಅದರ ಸ್ಮರಣಾರ್ಥವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ಜನವರಿ 26, 1950 ರಂದು ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಯಿತು
- ಬೆನಗಲ್ ನರಸಿಂಗರಾವ್‌ರವರು ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಭೆಯ ಮುಖ್ಯ ಸಲಹೆಗಾರರಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದರು. ಇವರು ನೆದರ್‌ಲ್ಯಾಂಡ್‌ನ ದಿ ಹೇಗ್‌ನಲ್ಲಿರುವ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಾಗಿಯೂ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ಇವರು ಜಮ್ಮು ಮತ್ತು ಕಾಶ್ಮೀರ ದೇಶೀಯ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದರು ಇವರು ಕನ್ನಡಿಗರೆಂಬುದು ನಮ್ಮ ಹೆಮ್ಮೆ.

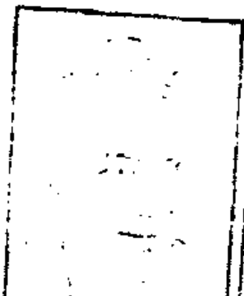

ಬಿ.ಎನ್. ರಾವ್

- **ಸಂವಿಧಾನ ದಿನ** – ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ ದಿನಾಂಕವಾದ ನವೆಂಬರ್ 26ನ್ನು ಸಂವಿಧಾನ ದಿನವನ್ನಾಗಿ 2015 ರಿಂದ ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಸಂವಿಧಾನದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ

ವಿಶ್ವದ ಇತರೆ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಸಂವಿಧಾನದಂತೆ ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನವು ತನ್ನದೇ ಆದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನದ ಮೂಲ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಪ್ರಜೆಗಳ ಧ್ಯೇಯೋದ್ದೇಶಗಳನ್ನು

ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಸಂವಿಧಾನದ ಕೈಗನ್ನಡಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯು ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನಕ್ಕೆ ಮುಕುಟ ಇದ್ದಂತೆ. ಜವಾಹರಲಾಲ್ ನೆಹರೂರವರು 13 ಡಿಸೆಂಬರ್ 1946ರಂದು ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿದ ಧ್ಯೇಯಗಳ ನಿರ್ಣಯವು ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಗೆ ಆಧಾರವಾಗಿದೆ. ಈ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಭೆಯು 22 ಜನವರಿ 1947ರಂದು ಅಂಗೀಕರಿಸಿ ಅನುಮೋದಿಸಿತು.

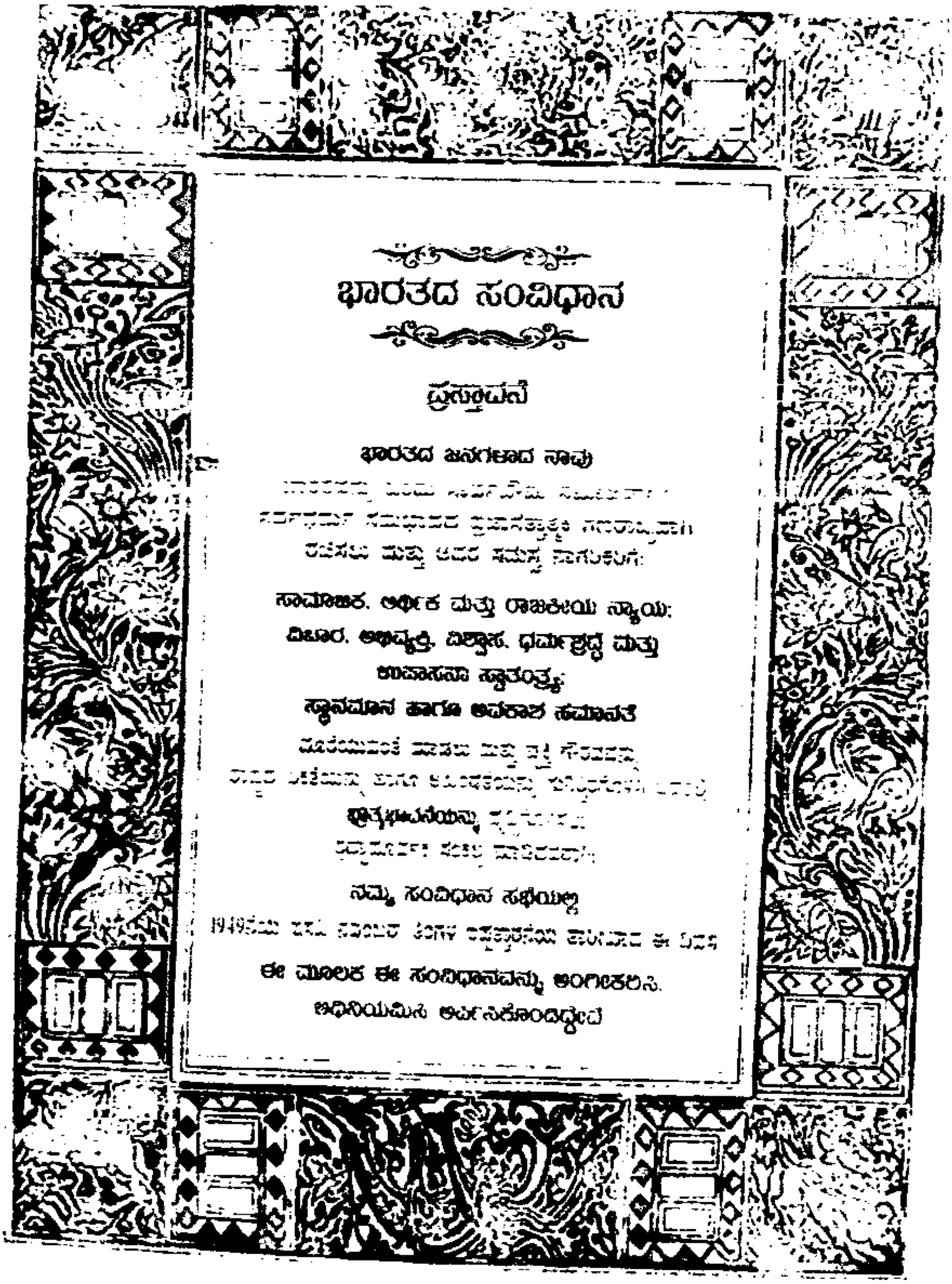

ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನ

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ

ಭಾರತದ ಜನಗಳಾದ ನಾವು
ಭಾರತವನ್ನು ಒಂದು ಸಾರ್ವಭೌಮ ಸಮಾಜವಾದಿ
ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮಭಾವದ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಗಣರಾಜ್ಯವಾಗಿ
ರಚಿಸಲು ಮತ್ತು ಅದರ ಸಮಸ್ತ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ:
ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ನ್ಯಾಯ;
ವಿಚಾರ, ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ, ವಿಶ್ವಾಸ, ಧರ್ಮಶ್ರದ್ಧೆ ಮತ್ತು
ಉಪಾಸನಾ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ;
ಸ್ಥಾನಮಾನ ಹಾಗೂ ಅವಕಾಶ ಸಮಾನತೆ
ದೊರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿ ಗೌರವವನ್ನು,
ರಾಷ್ಟ್ರದ ಏಕತೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಅಖಂಡತೆಯನ್ನು ಸುನಿಶ್ಚಿತಗೊಳಿಸುವ
ಭ್ರಾತೃಭಾವನೆಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲು
ಶ್ರದ್ಧಾಪೂರ್ವಕ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದವರಾಗಿ,
ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ
1949ನೆಯ ಇಸವಿ ನವೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳ ಇಪ್ಪತ್ತಾರನೆಯ ದಿನವಾದ ಈ ದಿವಸ
ಈ ಮೂಲಕ ಈ ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿ,
ಅಧಿನಿಯಮಿಸಿ ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ

ಸಂವಿಧಾನದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯ ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳು

1. ಭಾರತದ ಪ್ರಜೆಗಳಾದ ನಾವು (We the people of india) :

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾದ ತತ್ವಗಳು ಸಂವಿಧಾನದ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ. ಭಾರತದ ಪ್ರಜೆಗಳಾದ ನಾವು ಎಂಬುವುದರೊಂದಿಗೆ ಆರಂಭವಾಗುವ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯು ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರುಗಳು ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದರೂ ಅದರ ರಚನಾ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಭಾರತದ ಪ್ರಜೆಗಳಿಂದ ಪಡೆದಿರುವರೆಂಬುದನ್ನು ಇದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

2. ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವ (Sovereignty) :

ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವವೇ ಸ್ವತಂತ್ರ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಜೀವಾಳ. ಸಾರ್ವಭೌಮ ರಾಷ್ಟ್ರವಾದ ಭಾರತ ತನ್ನ ಆಂತರಿಕ ನೀತಿ ಮತ್ತು ವಿದೇಶಾಂಗ ನೀತಿಯನ್ನು ಬೇರೆ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗದೆ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ರಚಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಸಾರ್ವಭೌಮ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ.

3. ಸಮಾಜವಾದ (Socialism):

ಸಂವಿಧಾನದ ಅರಿಯುದ ಭಾಗವಾದ ಸಮಾಜವಾದಿ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಭಾರತವನ್ನು ಸುಖೀರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಸಮಾಜವಾದಿ ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದು ಸಂವಿಧಾನದ ಪ್ರಧಾನ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ. ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ [illegible] ಸಮಾಜವಾದವನ್ನು [illegible]ಲಾಗಿದೆಯೆಂದು ಇದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

4. ಜಾತ್ಯತೀತತೆ (Secularlism):

ಎಲ್ಲಾ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಸಮಾನತೆಯಿಂದ ಕಾಣಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವುದೇ ಜಾತ್ಯತೀತತೆ. ಇದು ಕೇವಲ ಲೌಕಿಕ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಾಗಿರದೇ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಜೀವನಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ ಎಂದು ವಿವಾಹರಿ ಲಾಲ್‌ನೆಹರೂ ರವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮಭಾವದ ನೀತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದೇ ಜಾತ್ಯತೀತತೆಯಾಗಿದೆ.

5. ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕತೆ (Democratic):

ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವು ಒಂದು ಸರ್ಕಾರ ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿದೆ. ಪ್ರೊ. ಜಾನ್ ರಾಬರ್ಟ್ ಸೀಲಿ ಅವರ ಪ್ರಕಾರ "ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಪಾಲಿರುವ ಒಂದು ಸರ್ಕಾರವೇ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ" ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿಯು ಸಹ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವಿದೆ ಪ್ರಜೆಗಳು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮಿಂದ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಮೂಲಕ ಆಳಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಜೆಗಳೇ ಪ್ರಭುಗಳಾಗಿರುವ ಸರ್ಕಾರವೇ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವಾಗಿದೆ.

6. ಗಣರಾಜ್ಯ (Republic):

ರಾಷ್ಟ್ರದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರನ್ನು ನಿಗಧಿತ ಅವಧಿಗೆ ಪ್ರಜೆಗಳಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಅಥವಾ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಚುನಾಯಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೇ ಗಣರಾಜ್ಯ. ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ರಾಷ್ಟ್ರವಾದರೂ ಗಣರಾಜ್ಯವಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್‌ನ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾದ ದೊರೆ/ರಾಣಿ ಅನುವಂಶಿಕವಾಗಿ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಭಾರತದ ರಾಷ್ಟ್ರಾಧ್ಯಕ್ಷರು ಪರೋಕ್ಷ ಚುನಾವಣಾ ವಿಧಾನದ ಮೂಲಕ ಆಯ್ಕೆಯಾಗುತ್ತಾರೆ.

7. ನ್ಯಾಯ (Justice) :

ನ್ಯಾಯ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಭ್ರಾತೃತ್ವ ಭಾರತದ ರಾಜಕೀಯ ಪದ್ಧತಿಯ ನಾಲ್ಕು ಸ್ತಂಭಗಳಾಗಿವೆ. ಎಲ್ಲ ಪೌರರಿಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುವುದೇ ಸಂವಿಧಾನದ ಮುಖ್ಯ ಗುರಿ. 'ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ದೊರಕಬೇಕಾದುದನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದೇ ನ್ಯಾಯ'.

8. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ (Liberty) :

ಇತರರ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಚ್ಯುತಿ ಬಾರದಂತೆ ನಮ್ಮ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ಅನುಭವಿಸುವುದೇ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ. ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯಲ್ಲಿ ವಿಚಾರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ನಂಬಿಕೆಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಧರ್ಮಶ್ರದ್ಧೆ ಮತ್ತು ಉಪಾಸನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿರುವುದು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವು ಎಲ್ಲರ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಅತ್ಯವಶ್ಯಕ. ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿಲ್ಲದ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಊಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದು.

9. ಸಮಾನತೆ (Equality) :

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದಂತೆಯೇ ಸಮಾನತೆಯು ಮುಖ್ಯ, ಇವೆರಡು ಒಂದೇ ನಾಣ್ಯದ ಎರಡು ಮುಖಗಳು. ಸಮಾನತೆ ಇಲ್ಲದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ಧರ್ಮ, ಜಾತಿ, ಲಿಂಗ, ಬಣ್ಣ ಮತ್ತು ವಾಸಸ್ಥಳ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ತಾರತಮ್ಯ ಮಾಡಬಾರದು ಎಂಬ [illegible] ಸಮಾನತೆ. ಸಮಾನ ಸ್ಥಾನ ಮತ್ತು ಸಮಾನ ಅವಕಾಶಗಳು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ದೊರೆಯಬೇಕೆಂಬುವುದೇ ಇದರ ಆಶಯವಾಗಿದೆ.

10. ಭ್ರಾತೃತ್ವ (Fraternity) :

ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಘನತೆ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಏಕತೆ ಹಾಗೂ ಸಮಗ್ರತೆಗೆ ಭ್ರಾತೃತ್ವ ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ವಾಸಿಸುವ ಜನರೆಲ್ಲ ಮೇಲು-ಕೀಳು, ಬಡವ-ಬಲ್ಲಿದ, ಬಿಳಿಯ-ಕರಿಯ ಎಂಬ ಅಮಾನುಷ ಭೇದ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳದೇ ಬದುಕುವುದು ಭ್ರಾತೃತ್ವ

'ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಸಹೋದರತ್ವದ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಕಾಣುವುದೇ ಭ್ರಾತೃತ್ವ' ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಘನತೆ ಮತ್ತು ಗೌರವಗಳು ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಯಾವುದೇ ಭೇದ ಭಾವ ಮಾಡಬಾರದು.

11. ಐಕ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಸಮಗ್ರತೆ (Unity And Integrity) :

ವಿವಿಧ ಜಾತಿ ಧರ್ಮಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಜನರಿರುವ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯತೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸುವ ಅಗತ್ಯತೆಯನ್ನು ಮನಗಾಣಲಾಯಿತು. ರಾಜ್ಯಗಳ ಒಕ್ಕೂಟವಾದ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯತೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರವೇ ಏಕ ಪೌರತ್ವವಿದೆ.

ಅದರಂತೆಯೇ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಭಾವೈಕ್ಯತೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಸಂವಿಧಾನ, ರಾಷ್ಟ್ರಧ್ವಜ, ರಾಷ್ಟ್ರಗೀತೆಯನ್ನು ಗೌರವಿಸುವಂತಹ !! ಮೂಲಭೂತ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳು ಭಾರತದ ಪ್ರಜೆಗಳಲ್ಲಿ ಏಕತೆಯೊಂದಿಗೆ ಭಾವೈಕ್ಯತೆಯನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸುತ್ತವೆ. ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಜನರಿಗೂ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನೆನಪಿಸುತ್ತವೆ.

[illegible] ಸಂವಿಧಾನದ [illegible] ಮತ್ತು [illegible]

[illegible] ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ತತ್ವಗಳು, ಧ್ಯೇಯ, ಗುರಿಗಳು ಮತ್ತು [illegible]

[illegible] ತತ್ವಗಳು ಮತ್ತು ಧ್ಯೇಯ ಗುರಿಗಳನ್ನು [illegible]

[illegible] ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ [illegible]

ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನದ ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣಗಳು

ಲಿಖಿತ ಮತ್ತು ಬೃಹತ್ ಸಂವಿಧಾನ : ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನವು ಲಿಖಿತ ರೂಪದಲ್ಲಿದೆ. ಸರ್ಕಾರದ ಅಂಗಗಳಾದ ಶಾಸಕಾಂಗ, ಕಾರ್ಯಾಂಗ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಾಂಗಗಳ ರಚನೆ, ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು, ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳು, ಮೂಲಭೂತ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು, ರಾಜ್ಯನೀತಿ ನಿರ್ದೇಶಕ ತತ್ವಗಳು ಇವುಗಳು ಲಿಖಿತ ರೂಪದಲ್ಲಿದೆ. ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನವು ಮೂಲತಃ 22 ಭಾಗಗಳು, 8 ಅನುಸೂಚಿಗಳು ಮತ್ತು 395 ವಿಧಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು. ನಂತರದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳಿಂದಾಗಿ 25 ಭಾಗಗಳು, 12 ಅನುಸೂಚಿಗಳು ಮತ್ತು ಸುಮಾರು 470ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ವಿಧಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಬೃಹತ್ ಸಂವಿಧಾನವಾಗಿದೆ.

ಭಾಗಶಃ ನಮ್ಯ, ಭಾಗಶಃ ಅನಮ್ಯ ಸಂವಿಧಾನ : ಯಾವ ದೇಶದ ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಬಹುದೋ ಅದನ್ನು ನಮ್ಯ ಅಥವಾ ಸರಳ ಸಂವಿಧಾನ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವ ಸಂವಿಧಾನದ ತಿದ್ದುಪಡಿ ವಿಶೇಷ ವಿಧಾನವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆಯೋ ಅದನ್ನು ಅನಮ್ಯ ಅಥವಾ ಕಠಿಣ ಸಂವಿಧಾನ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನದ ತಿದ್ದುಪಡಿ ವಿಧಾನವು ಅತಿ ಸರಳವೂ ಅಲ್ಲದ, ಅತಿ ಕಠಿಣವೂ ಅಲ್ಲದ ಸರಳ ಮತ್ತು ಕಠಿಣಗಳ ಮಿಶ್ರಣವಾಗಿದೆ.

ಸಂಸದೀಯ ಸರ್ಕಾರ ಪದ್ಧತಿ :– ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನವು ಸಂಸದೀಯ ಸರ್ಕಾರ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದೆ. ದೇಶದ ಸಾರ್ವಭೌಮ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಚುನಾಯಿತ ಸಂಸತ್ತಿಗೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಾಂಗವು ಶಾಸಕಾಂಗಕ್ಕೆ ಹೊಣೆಯಾಗಿದೆ. ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲವು ಶಾಸಕಾಂಗದ ವಿಶ್ವಾಸವಿರುವವರೆಗೂ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಶಾಸಕಾಂಗದ ವಿಶ್ವಾಸ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ತಕ್ಷಣ ರಾಜೀನಾಮೆ ನೀಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಗಣತಂತ್ರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ :– ರಾಷ್ಟ್ರದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಅಥವಾ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಚುನಾಯಿಸುವ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಗಣತಂತ್ರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಭಾರತದ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾದ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಯನ್ನು ಪರೋಕ್ಷ ಚುನಾವಣೆಯ ಮೂಲಕ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಭಾರತವು ಒಂದು ಗಣತಂತ್ರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ. ಗಣತಂತ್ರ ಎಂಬ ಪದವು ಭಾರತವು ಯಾವುದೇ ಅನುವಂಶೀಯ ರಾಜ ಅಥವಾ ರಾಣಿಯ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಒಕ್ಕೂಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆ :– ಭಾರತವು ವಿವಿಧ ಭಾಷೆ, ಜಾತಿ, ಜನಾಂಗ ಮತ್ತು ವಿಶಾಲ ಭೂಪ್ರದೇಶ ಹೊಂದಿರುವುದರಿಂದ ಸಂವಿಧಾನವು ಒಕ್ಕೂಟ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಗಳ ನಡುವೆ ಅಧಿಕಾರ ಹಂಚಿಕೆಯಾಗಿದೆ (ಕೇಂದ್ರಪಟ್ಟಿ 100 ವಿಷಯಗಳು, ರಾಜ್ಯಪಟ್ಟಿ 61 ವಿಷಯಗಳು ಮತ್ತು ಸಮವರ್ತಿಪಟ್ಟಿ 52 ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಅಧಿಕಾರ ವಿಭಜನೆಯಾಗಿದೆ). ಈ ಎರಡೂ ಸರ್ಕಾರಗಳ ನಡುವೆ ಉಂಟಾಗುವ ವಿವಾದಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಲು ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆದಿದೆ.

ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳು :– ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನದ ಮೂರನೆಯ ಭಾಗವು ಸಮಾನತೆಯ ಹಕ್ಕು, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹಕ್ಕು, ಶೋಷಣೆಯ ವಿರುದ್ಧದ ಹಕ್ಕು, ಧಾರ್ಮಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹಕ್ಕು, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ

[illegible]

ಹಾಗೂ ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆವ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಪರಿಹಾರದ ಹಕ್ಕು. ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲು ಯಾವುದೇ ಸರ್ಕಾರ (ಕೇಂದ್ರ ಅಥವಾ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ) ಅಥವಾ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಧಕ್ಕೆ ಉಂಟಾದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ನೇರವಾಗಿ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಅಥವಾ ಉಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಮೊರೆ ಹೋಗಬಹುದು. ಸಂವಿಧಾನವು ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳ ರಕ್ಷಣೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯಕ್ಕೆ ನೀಡಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯವನ್ನು "ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳ ರಕ್ಷಕ" ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ.

ಮೂಲಭೂತ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು :– ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಕರ್ತವ್ಯಗಳು ಒಂದೇ ನಾಣ್ಯದ ಎರಡು ಮುಖಗಳಿದ್ದಂತೆ. 1976ರ 42ನೇ ಸಂವಿಧಾನ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಕಾಯಿದೆಯ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನದ 4 'A' ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ 51 'A' ವಿಧಿಯಲ್ಲಿ 10 ಮೂಲಭೂತ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಸೇರ್ಪಡೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. 2002 ರಲ್ಲಿ ಸಂವಿಧಾನದ 86 ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಕಾಯಿದೆಯ ಮೂಲಕ 6 ರಿಂದ 14 ವರ್ಷ ವಯೋಮಿತಿಯಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಪೋಷಕರು ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡಿಸಬೇಕು ಎಂಬ 11 ನೇ ಮೂಲಭೂತ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ 11 ಮೂಲಭೂತ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂವಿಧಾನದ 4 'A' ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸಲಾಗಿದೆ.

ರಾಜ್ಯನೀತಿ ನಿರ್ದೇಶಕ ತತ್ವಗಳು :– ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನದ 4ನೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯನೀತಿ ನಿರ್ದೇಶಕ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಐರಿಷ್ (ಐರ್ಲೆಂಡ್ ದೇಶದ) ಸಂವಿಧಾನದಿಂದ ಪಡೆಯಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಬುನಾದಿಯಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಜಾರಿಗೊಳಿಸದಿದ್ದರೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಇವು ದೇಶದ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಮೂಲ ನಿಯಮಗಳಾಗಿವೆ. ಕಾನೂನನ್ನು ರೂಪಿಸುವಾಗ ಸರ್ಕಾರ ಇವುಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಗಮನವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು.

ಸ್ವತಂತ್ರ ಮತ್ತು ಏಕೀಕೃತ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ವ್ಯವಸ್ಥೆ :– ನಮ್ಮ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದುದು ಮತ್ತು ಏಕೀಕೃತವಾದುದು ಆಗಿದೆ. ಪ್ರಜೆಗಳ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿ ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪಡೆದಿವೆ. ಶಾಸಕಾಂಗ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಾಂಗಗಳು ನ್ಯಾಯಾಂಗದ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ. ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ಅತ್ಯುನ್ನತ ನ್ಯಾಯಾಲಯವಾಗಿದ್ದು ಅದರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು (ಹೈಕೋರ್ಟ್‌ಗಳು) ಮತ್ತು ಅಧೀನ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತವೆ.

ಏಕ ಪೌರತ್ವ :– ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನವು ಏಕ ಪೌರತ್ವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪೌರತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆಯೇ ಹೊರತು ರಾಜ್ಯದ ಪೌರತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿ ಏಕತೆ, ಸಮಗ್ರತೆ ಮತ್ತು ಅವಿಭಜಿತ ನಿಷ್ಠೆ ಮುಂತಾದ ಉದಾತ್ತ ಮನೋಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ಏಕ ಪೌರತ್ವ ಪದ್ಧತಿಯು ಪೂರಕವಾಗಿದೆ.

ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ವಯಸ್ಕ ಮತದಾನ ಪದ್ಧತಿ :– ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನವು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ವಯಸ್ಕ ಮತದಾನ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಯಾವುದೇ ತಾರತಮ್ಯವಿಲ್ಲದೆ 18 ವರ್ಷ ಹಾಗೂ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟ ಎಲ್ಲಾ ಪೌರರಿಗೂ ಮತದಾನದ ಹಕ್ಕನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಜನತೆಯ ಪರಮಾಧಿಕಾರದ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ.

ದ್ವಿಸದನ ಶಾಸಕಾಂಗ :- ಭಾರತದ ಶಾಸಕಾಂಗವನ್ನು 'ಸಂಸತ್ತು' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಂಸತ್ತು ದ್ವಿಸದನ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದು, ಕೆಳಮನೆ (ಲೋಕಸಭೆ) ಮತ್ತು ಮೇಲ್ಮನೆ (ರಾಜ್ಯಸಭೆ) ಎರಡನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಪಕ್ಷ ಪದ್ಧತಿ :- ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಜೀವಾಳ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬಹುಪಕ್ಷ ಪದ್ಧತಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದೆ. ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಹುಮತ ಪಡೆದ ಪಕ್ಷ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸುವ ಪಕ್ಷವಾದರೆ ಉಳಿದ ಪಕ್ಷಗಳು ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳು

ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ವಿಕಸನಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನು ನಾಗರಿಕ ಜೀವನ ನಡೆಸಲು ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕ. ಈ ಹಕ್ಕುಗಳು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದವುಗಳು. ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನದ 3 ನೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ 7 ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ 1978ರಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದ ಸಂವಿಧಾನದ 44ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಕಾಯಿದೆಯ ಮೂಲಕ ಆಸ್ತಿಯ ಹಕ್ಕನ್ನು ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಿಂದ ತೆಗೆಯಲಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಪ್ರಸ್ತುತ 06 ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳಿವೆ.

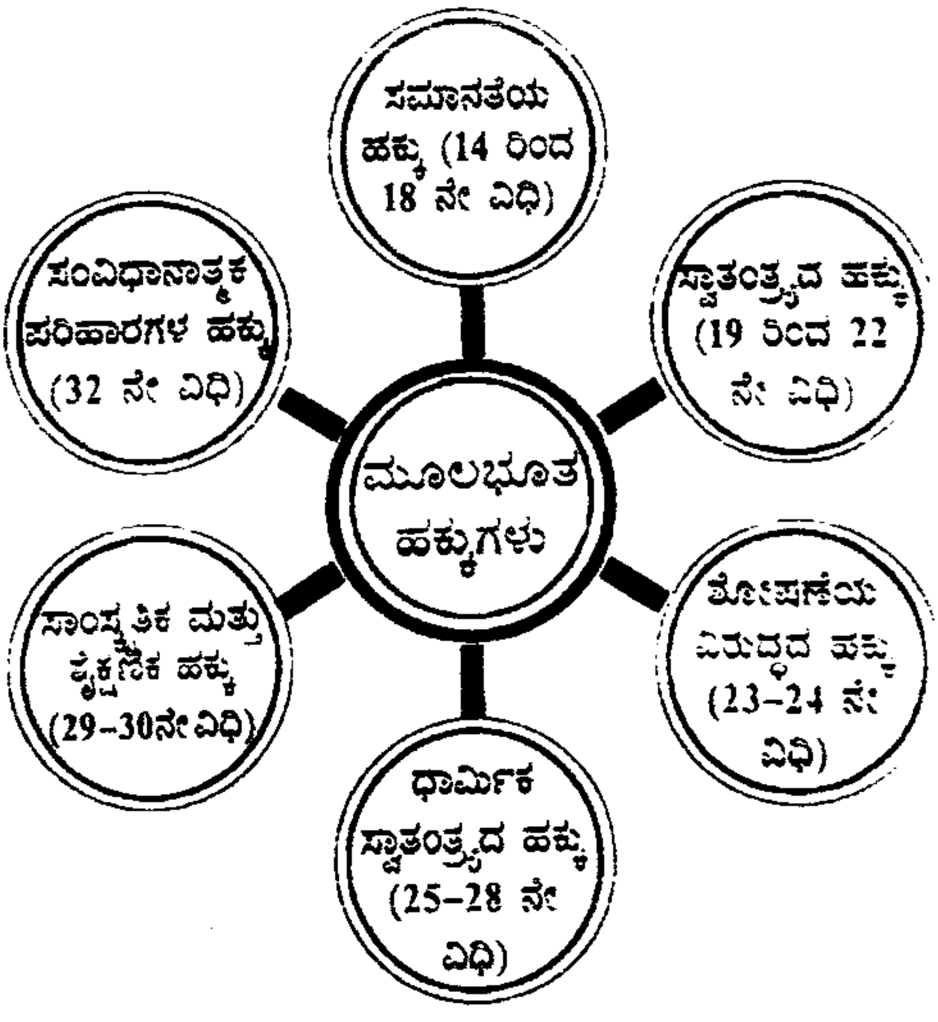

ನಿಮಗಿದು ತಿಳಿದಿರಲಿ

1895 ರಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪ್ರಜೆಗಳ ಹಕ್ಕುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಒತ್ತಾಯಿಸಿತು.

1895 ರಲ್ಲಿ ಬಾಲಗಂಗಾಧರ ತಿಲಕ್ ತಮ್ಮ 'ಸ್ವರಾಜ್ ಬಿಲ್' ನಲ್ಲಿ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದರು.

1925 ರಲ್ಲಿ ಡಾ. ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್‌ರವರು 'ಕಾಮನ್‌ವೆಲ್ತ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ' ಬಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಹ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ವಾಕ್ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಕಾನೂನಿನ ಮುಂದೆ ಸಮಾನರು ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು.

1946 ರ ಕ್ಯಾಬಿನೆಟ್ ಮಿಷನ್ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿತು.

ಆಸ್ತಿಯ ಹಕ್ಕು ಈಗ ಸಂವಿಧಾನದ 300 'A' ವಿಧಿಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಾನೂನು ಬದ್ಧ ಹಕ್ಕಾಗಿದೆ.

ಸಮಾನತೆಯ ಹಕ್ಕು :- ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಈ ಹಕ್ಕು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಶಾಸನಾತ್ಮಕವಾಗಿ, ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ, ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸಮಾನತೆ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಾನೂನಿನ ಮುಂದೆ ಎಲ್ಲರೂ ಸಮಾನರು. ಕಾನೂನಿಗಿಂತ ಯಾರೂ ಶ್ರೇಷ್ಠರಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ರಾಜ್ಯದ ಕಾನೂನಿಗೆ ಬದ್ಧರಾಗಿರಬೇಕು. ಜಾತಿ, ಧರ್ಮ, ಲಿಂಗ, ಜನ್ಮಸ್ಥಳಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಭೇದಭಾವ ಮಾಡಬಾರದು. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ಥಳಗಳು, ಅಂಗಡಿಗಳು, ಹೋಟೆಲ್‌ಗಳು, ಮನರಂಜನಾ ಸ್ಥಳಗಳು, ದೇವಾಲಯಗಳು ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರೊಬ್ಬರಿಗೂ ಪ್ರವೇಶ ನಿರಾಕರಿಸಬಾರದು. ಸರ್ಕಾರಿ ಉದ್ಯೋಗ ಸೇರಲು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಸಮಾನ ಅವಕಾಶ ದೊರಕಿಸಿದೆ. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯನ್ನು ಆಚರಿಸುವಂತಿಲ್ಲ.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹಕ್ಕು – ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹಕ್ಕು ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿದೆ. ಈ ಹಕ್ಕಿನಡಿಯಲ್ಲಿ ವಾಕ್ ಮತ್ತು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ, ಶಸ್ತ್ರರಹಿತವಾಗಿ ಶಾಂತಿಯುತವಾಗಿ ಸಭೆ ಸೇರುವ, ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ, ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ ಸಂಚರಿಸುವ, ವಾಸಿಸುವ, ಯಾವುದೇ ವೃತ್ತಿ ಹೊಂದುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಪೌರರಿಗೆ ಇದು ರಕ್ಷಣಾತ್ಮಕ ಹಕ್ಕಾಗಿದ್ದು, ಸಕಾರಣವಿಲ್ಲದೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಂಧಿಸುವಂತಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೀವ ಅಥವಾ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳುವಂತಿಲ್ಲ.

ಶೋಷಣೆಯ ವಿರುದ್ಧದ ಹಕ್ಕು :- ಈ ಹಕ್ಕು ಯಾವುದೇ ನಾಗರಿಕನ ಮೇಲೆ ನಡೆಯಬಹುದಾದ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿ ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಈ ಹಕ್ಕಿನ ಪ್ರಮುಖ ಗುರಿ ಮಹಿಳೆಯರು, ಮಕ್ಕಳು, ಬಡವರು ಮತ್ತು ದುರ್ಬಲ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದವರನ್ನು ಶೋಷಣೆಯಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಈ ಹಕ್ಕಿನ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಲವಂತದ ದುಡಿಮೆಯನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಹಕ್ಕಿನ ಪ್ರಕಾರ 14 ವರ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ವಯಸ್ಸಿನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಾರ್ಖಾನೆ, ಗಣಿ ಅಥವಾ ಅಪಾಯಕಾರಿ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತಿಲ್ಲ.

ನಿಮಗಿದು ತಿಳಿದಿರಲಿ

ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಅನೇಕ ಕಾಯಿದೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿದೆ.

ಕನಿಷ್ಠ ಕೂಲಿ ಕಾಯಿದೆ–1948	ಅನೈತಿಕ ಮಾರಾಟ ತಡೆ ಕಾಯಿದೆ–1956
ವರದಕ್ಷಿಣೆ ನಿಷೇಧ ಕಾಯಿದೆ–1961	ಜೀತಪದ್ಧತಿ ನಿರ್ಮೂಲನಾ ಕಾಯಿದೆ–1976
ಸತಿ ನಿಷೇಧ ಕಾಯಿದೆ–1987	ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ರಕ್ಷಣಾ ಕಾಯಿದೆ–1993

ಕೌಟುಂಬಿಕ ದೌರ್ಜನ್ಯದಿಂದ ಮಹಿಳೆಯರ ರಕ್ಷಣೆ ಕಾಯಿದೆ–2005

ತತ್ವರಹಿತ ರಾಜಕಾರಣ	Politics Without Principles
ದುಡಿಮೆ ಇಲ್ಲದ ಸಂಪತ್ತು	Wealth Without Work
ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಿ ಇಲ್ಲದ ಸಂತೋಷ	Pleasure Without Conscience
ಚಾರಿತ್ರ್ಯವಿಲ್ಲದ ಶಿಕ್ಷಣ	Education Without Character
ನೀತಿ ಇಲ್ಲದ ವ್ಯಾಪಾರ	Commerce Without Morality
ಮಾನವೀಯತೆ ಇಲ್ಲದ ವಿಜ್ಞಾನ	Science Without Humanity
ತ್ಯಾಗವಿಲ್ಲದ ಪೂಜೆ	Worship Without Sacrifice

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ಸಿರಿ ಕನ್ನಡ

ಪ್ರಥಮಭಾಷಾ ಕನ್ನಡ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ

ಭಾಗ-1

ಉಚಿತ ವಿತರಣೆಗಾಗಿ

ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ (ರಿ.)
೬ನೇ ಅಡ್ಡರಸ್ತೆ, ಮಲ್ಲೇಶ್ವರಂ, ಬೆಂಗಳೂರು - ೫೬೦ ೦೦೩

ರಾಷ್ಟ್ರಗೀತೆ

ಜನಗಣಮನ ಅಧಿನಾಯಕ ಜಯ ಹೇ ।
ಭಾರತ ಭಾಗ್ಯ ವಿಧಾತಾ ॥
ಪಂಜಾಬ ಸಿಂಧು ಗುಜರಾತ ಮರಾಠಾ ।
ದ್ರಾವಿಡ ಉತ್ಕಲ ವಂಗಾ ॥
ವಿಂಧ್ಯ ಹಿಮಾಚಲ ಯಮುನಾ ಗಂಗಾ ।
ಉಚ್ಛಲ ಜಲಧಿ ತರಂಗಾ ।
ತವ ಶುಭ ನಾಮೇ ಜಾಗೇ
ತವ ಶುಭ ಆಶಿಷ ಮಾಗೇ ॥
ಗಾಹೇ ತವ ಜಯಗಾಥಾ ।
ಜನಗಣ ಮಂಗಲದಾಯಕ ಜಯ ಹೇ ।
ಭಾರತ ಭಾಗ್ಯ ವಿಧಾತಾ ॥
ಜಯ ಹೇ ಜಯ ಹೇ ಜಯ ಹೇ ।
ಜಯ ಜಯ ಜಯ ಜಯ ಹೇ ॥

ನಾಡಗೀತೆ

[illegible]

ಜಯ್ ಭಾರತ ಜನನಿಯ ತನುಜಾತೆ,
ಜಯ ಹೇ ಕರ್ನಾಟಕ ಮಾತೆ !
ಜಯ್ ಸುಂದರ ನದಿ ವನಗಳ ನಾಡೆ,
ಜಯ ಹೇ ರಸಋಷಿಗಳ ಬೀಡೆ !
ಭೂದೇವಿಯ ಮಕುಟದ ನವಮಣಿಯೆ,
ಗಂಧದ ಚಂದದ ಹೊನ್ನಿನ ಗಣಿಯೆ
ರಾಘವ ಮಧುಸೂದನರವತರಿಸಿದ
ಭಾರತ ಜನನಿಯ ತನುಜಾತೆ,
ಜಯ ಹೇ ಕರ್ನಾಟಕ ಮಾತೆ !
ಜನನಿಯ ಜೋಗುಳ ವೇದದ ಘೋಷ,
ಜನನಿಗೆ ಜೀವವು ನಿನ್ನಾವೇಶ
ಹಸುರಿನ ಗಿರಿಗಳ ಸಾಲೆ
ನಿನ್ನಯ ಕೊರಳಿನ ಮಾಲೆ,
ಕಪಿಲ ಪತಂಜಲ ಗೌತಮ ಜಿನನುತ
ಭಾರತ ಜನನಿಯ ತನುಜಾತೆ,
ಜಯ ಹೇ ಕರ್ನಾಟಕ ಮಾತೆ !
ಶಂಕರ ರಾಮಾನುಜ ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ
ಬಸವೇಶ್ವರ ಮಧ್ವರ ದಿವ್ಯಾರಣ್ಯ
ರನ್ನ ಷಡಕ್ಷರಿ ಪೊನ್ನ
ಪಂಪ ಲಕುಮಿಪತಿ ಜನ್ನ
ಕುಮಾರವ್ಯಾಸರ ಮಂಗಲಧಾಮ !
ಕವಿಕೋಗಿಲೆಗಳ ಪುಣ್ಯಾರಾಮ !
ನಾನಕ ರಾಮಾನಂದ ಕಬೀರರ
ಭಾರತ ಜನನಿಯ ತನುಜಾತೆ,
ಜಯ ಹೇ ಕರ್ನಾಟಕ ಮಾತೆ !
ತೈಲಪ ಹೊಯ್ಸಳರಾಳಿದ ನಾಡೆ,
ಡಂಕಣ ಜಕಣರ ನೆಚ್ಚಿನ ಬೀಡೆ,
ಕೃಷ್ಣ ಶರಾವತಿ ತುಂಗಾ
ಕಾವೇರಿಯ ವರ ರಂಗ,
ಚೈತನ್ಯ ಪರಮಹಂಸ ವಿವೇಕರ
ಭಾರತ ಜನನಿಯ ತನುಜಾತೆ,
ಜಯ ಹೇ ಕರ್ನಾಟಕ ಮಾತೆ !
ಸರ್ವ ಜನಾಂಗದ ಶಾಂತಿಯ ತೋಟ,
ರಸಿಕರ ಕಂಗಳ ಸೆಳೆಯುವ ನೋಟ,
ಹಿಂದೂ ಕ್ರೈಸ್ತ ಮುಸಲ್ಮಾನ
ಪಾರಸಿಕ ಜೈನರುದ್ಯಾನ.
ಜನಕನ ಹೋಲುವ ದೊರೆಗಳ ಧಾಮ,
ಗಾಯಕ ವೈಣಿಕರಾರಾಮ !
ಕನ್ನಡ ನುಡಿ ಕುಣಿದಾಡುವ ಗೇಹ !
ಕನ್ನಡ ತಾಯಿಯ ಮಕ್ಕಳ ದೇಹ !
ಭಾರತ ಜನನಿಯ ತನುಜಾತೆ,
ಜಯ ಹೇ ಕರ್ನಾಟಕ ಮಾತೆ !
ಜಯ ಸುಂದರ ನದಿ ವನಗಳ ನಾಡೆ,
ಜಯ ಹೇ ರಸಋಷಿಗಳ ಬೀಡೆ !

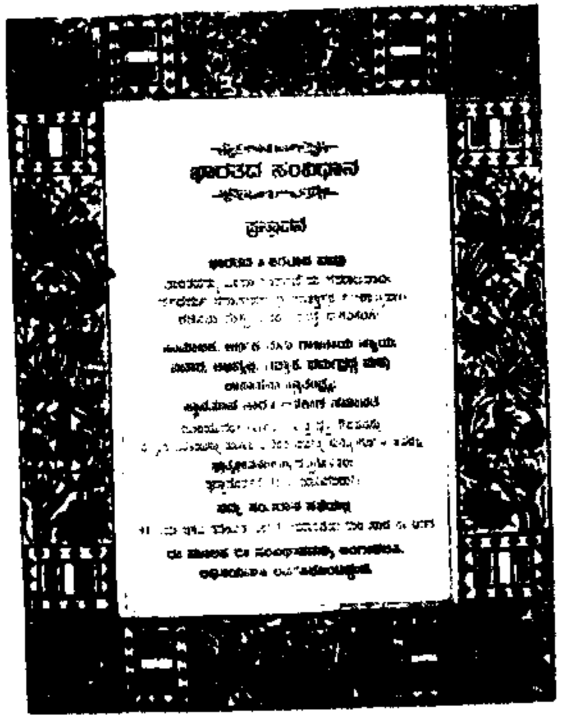
ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನ
ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ
[illegible]

1. [illegible]	[illegible]
2. [illegible]	[illegible] (೮)
[illegible]	[illegible] – 560 00[illegible]
3. [illegible]	2025
4. [illegible]	[illegible] –
[illegible]	[illegible] –
5. [illegible]	60 ಜಿ.ಎಸ್.ಎಂ. [illegible]
6. [illegible]	100 ಜಿ.ಎಸ್.ಎಂ. [illegible]
7. [illegible]	18.3 cm x 24.5 cm
8. [illegible]	

ತತ್ವರಹಿತ ರಾಜಕಾರಣ	Politics Without Principles
ದುಡಿಮೆ ಇಲ್ಲದ ಸಂಪತ್ತು	Wealth Without Work
ವಿವೇಕ ಇಲ್ಲದ ಸಂತೋಷ	Pleasure Without Conscience
ಚಾರಿತ್ರ್ಯವಿಲ್ಲದ ಶಿಕ್ಷಣ	Education Without Character
ನೀತಿ ಇಲ್ಲದ ವ್ಯಾಪಾರ	Commerce Without Morality
ಮಾನವೀಯತೆ ಇಲ್ಲದ ವಿಜ್ಞಾನ	Science Without Humanity
ತ್ಯಾಗವಿಲ್ಲದ ಪೂಜೆ	Worship Without Sacrifice

GOVERNMENT OF KARNATAKA

Social Science

Textbook

6

PART-1

SIXTH STANDARD

English Medium

E8U3J7

Karnataka Textbook Society (R.)
6th Cross, Malleshwaram, Bengaluru - 560003

"ಭಾರತದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನೆಯಲ್ಲೂ ಸ್ಕೌಟ್ ಮತ್ತು ಗೈಡ್ ಮಕ್ಕಳಿರಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ".

[illegible]

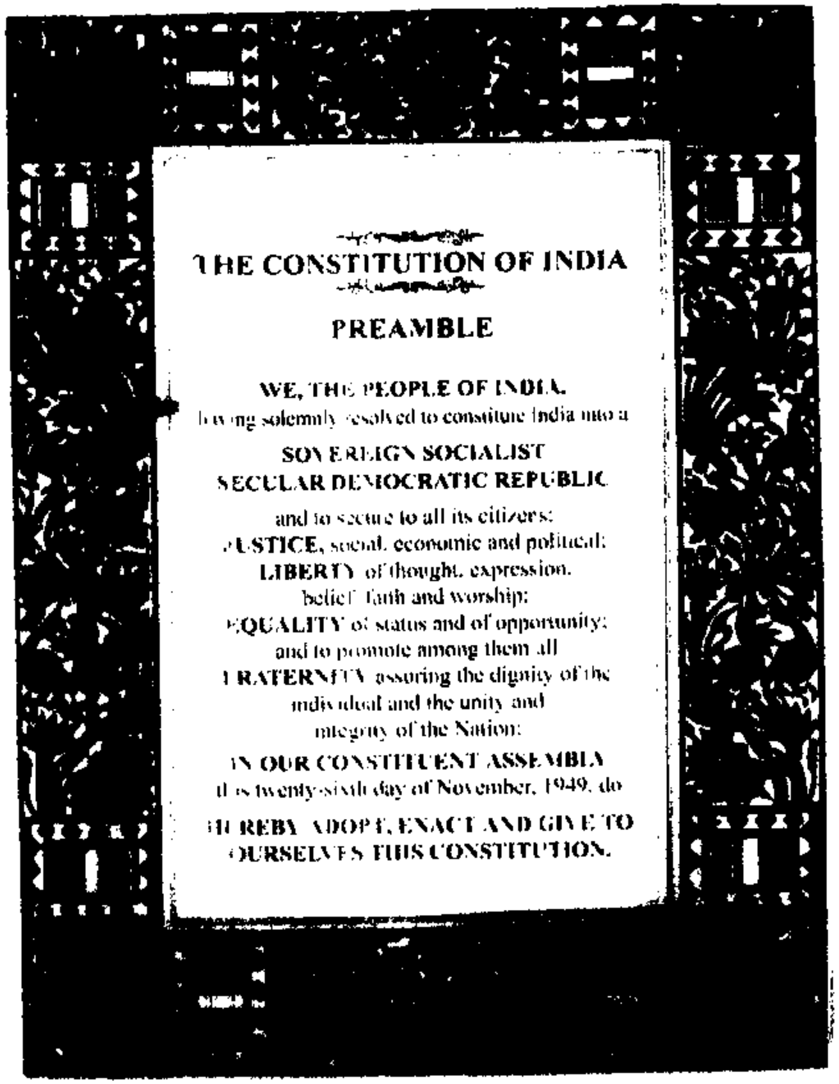

THE CONSTITUTION OF INDIA

PREAMBLE

WE, THE PEOPLE OF INDIA,
having solemnly resolved to constitute India into a
SOVEREIGN SOCIALIST
SECULAR DEMOCRATIC REPUBLIC
and to secure to all its citizens:
JUSTICE, social, economic and political;
LIBERTY of thought, expression,
belief, faith and worship;
EQUALITY of status and of opportunity;
and to promote among them all
FRATERNITY assuring the dignity of the
individual and the unity and
integrity of the Nation;
IN OUR CONSTITUENT ASSEMBLY
this twenty-sixth day of November, 1949, do
HEREBY ADOPT, ENACT AND GIVE TO OURSELVES THIS CONSTITUTION.

ಏಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪಾತಕಗಳು
Seven Social Sins

ತತ್ವರಹಿತ ರಾಜಕಾರಣ	Politics Without Principles
ದುಡಿಮೆ ಇಲ್ಲದ ಸಂಪತ್ತು	Wealth Without Work
ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಿ ಇಲ್ಲದ ಸಂತೋಷ	Pleasure Without Conscience
ಚಾರಿತ್ರ್ಯವಿಲ್ಲದ ಶಿಕ್ಷಣ	Education Without Character
ನೀತಿ ಇಲ್ಲದ ವ್ಯಾಪಾರ	Commerce Without Morality
ಮಾನವೀಯತೆ ಇಲ್ಲದ ವಿಜ್ಞಾನ	Science Without Humanity
ತ್ಯಾಗವಿಲ್ಲದ ಪೂಜೆ	Worship Without Sacrifice

GOVERNMENT OF KARNATAKA

Social Science

9

1413P2

KARNATAKA TEXTBOOK SOCIETY (R.)
6th Cross, Malleshwaram, Bengaluru - 560 003

THE CONSTITUTION OF INDIA

PREAMBLE

WE, THE PEOPLE OF INDIA,
having solemnly resolved to constitute India into a
SOVEREIGN SOCIALIST
SECULAR DEMOCRATIC REPUBLIC
and to secure to all its citizens:
JUSTICE, social, economic and political;
LIBERTY of thought, expression,
belief, faith and worship;
EQUALITY of status and of opportunity;
and to promote among them all
FRATERNITY assuring the dignity of the
individual and the unity and
integrity of the Nation;
IN OUR CONSTITUENT ASSEMBLY
this twenty-sixth day of November, 1949, do
HEREBY ADOPT, ENACT AND GIVE TO OURSELVES THIS CONSTITUTION.

CHILD LINE 1098

Someone who cares is a phone call away Dial 1098...

- When you see a child ill and alone
- When you see a child in need of shelter
- When you see a child abandoned or lost
- When you see a child being beaten or abused
- When you see a working child being bullied on the streets

CHILDLINE is a national 24-hour free phone emergency outreach service for children in need of care and protection

1. Title of the Book	9th Std. Social Science Part - 1 English Medium
2. Publisher and Copy Right Holde	Managing Director Karnataka Textbook Society (R.) 8th Cross, Malleshwaram, Bengaluru - 560 003
3. Year of Printing	2025
4. No. of Copies	
5. Paper Used	80 GSM Maplitho
6. Coverpage	190 GSM One Side Coated Board
7. Size of the Book	18.3 cm x 24.5 cm
8. Printed at	

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ಆಯುಕ್ತರ ಕಛೇರಿ, ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ, ನೃಪತುಂಗ ರಸ್ತೆ, ಕೆ.ಆರ್.ವೃತ್ತ, ಬೆಂಗಳೂರು-01

ಸಂಖ್ಯೆ: ಸಿ4(4)/ಪ್ರೌ.ಶಾ/ಭಾ.ಸಂ.ಆ.ಕುರಿತು/2025-26/E-1971791

ದಿನಾಂಕ: 25.11.2025

ಸುತ್ತೋಲೆ

ವಿಷಯ: ರಾಜ್ಯದ ಸರ್ಕಾರಿ / ಅನುದಾನಿತ/ಅನುದಾನರಹಿತ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ದಿನಾಂಕ: 26.11.2025 ರಂದು 'ಸಂವಿಧಾನ ದಿನ' ಆಚರಿಸುವ ಕುರಿತು.

ಉಲ್ಲೇಖ: 1. ಸರ್ಕಾರದ ಸುತ್ತೋಲೆ ಸಂಖ್ಯೆ: ಇಪಿ 98 ಎಂಪಿಇ 2025 ದಿನಾಂಕ: 13.11.2025.
2. ಸರ್ಕಾರದ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ, ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಸುಧಾರಣೆ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು ರವರ ಪತ್ರ ಸಂಖ್ಯೆ: ಸಿಆಸುಇ 09 ಪಿಹೆಚ್ಎಲ್ 2025 ದಿನಾಂಕ: 24.11.2025

* * * * * *

ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ರಾಜ್ಯದ ಸರ್ಕಾರಿ / ಅನುದಾನಿತ / ಅನುದಾನ ರಹಿತ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ದಿನಾಂಕ: 26.11.2025ರಂದು ಸಂವಿಧಾನ ದಿನವನ್ನಾಗಿ ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಉಲ್ಲೇಖ (1) ರ ಸುತ್ತೋಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಕುರಿತು ಈಗಾಗಲೇ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಉಲ್ಲೇಖ (2) ರಲ್ಲಿನ ಸುತ್ತೋಲೆಯಲ್ಲಿರುವಂತೆ ನವೆಂಬರ್ 26 2025 ರಂದು ಸಂವಿಧಾನ ದಿನವನ್ನು ಆಚರಿಸುವಂತೆ ಹಾಗೂ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನಮ್ಮ ಸಾಂವಿಧಾನಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲು ಹಾಗೂ ಈ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ನಿರ್ದೇಶನವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಮೇಲಿನ ಉಲ್ಲೇಖಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ರಾಜ್ಯದ ಸರ್ಕಾರಿ / ಅನುದಾನಿತ / ಅನುದಾನ ರಹಿತ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂವಿಧಾನ ದಿನವನ್ನು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಆಚರಿಸಲು ತಿಳಿಸಿದೆ.

- ಎಲ್ಲಾ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯನ್ನು ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಓದುವುದು.
- ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಅಗತ್ಯತೆಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಸಂವಿಧಾನ ಮೌಲ್ಯಗಳು / ಮೂಲ ಆಶಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆ / ರಸ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು / WEBINARಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸುವುದು.
- ಶಾಲಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಂದ (10ನೇ ತರಗತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ) ಜಾಗೃತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ / ಜಾಥಾ ಆಯೋಜಿಸಿ ಸದರಿ ದಿನದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಚುರ ಪಡಿಸುವುದು.
- ಆಯಾ ಜಿಲ್ಲಾ ಆಡಳಿತ ಸಂವಿಧಾನ ದಿನ ಆಚರಣೆ ಪ್ರಯುಕ್ತ ನೀಡುವ ಸೂಚನೆಗಳಂತೆ ಕ್ರಮವಹಿಸುವುದು.

(ಮಾನ್ಯ ಆಯುಕ್ತರ ಆದೇಶದ ಮೇರೆಗೆ)

ನಿರ್ದೇಶಕರು (ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣ)

ಗೆ,

1. ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಜಿಲ್ಲಾ ಉಪನಿರ್ದೇಶಕರು (ಆಡಳಿತ) ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ
2. ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರ ಶಿಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ (ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಉಪನಿರ್ದೇಶಕರ ಮುಖಾಂತರ).
3. ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಶಾಲಾ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಿಗೆ. (ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಉಪನಿರ್ದೇಶಕರ ಮೂಲಕ).

ಪ್ರತಿ.

1. ಮಾನ್ಯ ರಾಜ್ಯ ಯೋಜನಾ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಸಮಗ್ರ ಶಿಕ್ಷಣ ಕರ್ನಾಟಕ, ಹೊಸ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕಛೇರಿಗಳು, ಬೆಂಗಳೂರು ರವರಿಗೆ ಗೌರವಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಾಹಿತಿಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದೆ.
2. ಮಾನ್ಯ ರಾಜ್ಯ ಯೋಜನಾ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಸಮಗ್ರ ಶಿಕ್ಷಣ ಕರ್ನಾಟಕ, ಹೊಸ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕಛೇರಿಗಳು, ಬೆಂಗಳೂರು ರವರಿಗೆ ಗೌರವಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಾಹಿತಿಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದೆ.
3. ಅಪರ ಆಯುಕ್ತರು, ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ, ಕಲಬುರಗಿ ಹಾಗೂ ಧಾರವಾಡ ರವರಿಗೆ ಗೌರವಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಾಹಿತಿಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದೆ.
4. ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಡಿ ಎಸ್.ಇ.ಆರ್.ಟಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ರವರಿಗೆ ಅಗತ್ಯ ಕ್ರಮಕ್ಕಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದೆ.
5. ನಿರ್ದೇಶಕರು(ಪ್ರಾಥಮಿಕ), (ಮೈನಾರಿಟಿ), ಆಯುಕ್ತರ ಕಛೇರಿ, ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು.
6. ಎಲ್ಲಾ ವಿಭಾಗಗಳ ಸಹನಿರ್ದೇಶಕರು, ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ ರವರಿಗೆ.
7. ಕಛೇರಿ ಪ್ರತಿ.

ಯೂನಿಟ್ – 5
ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನ

5.1 ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಮಿತಿ

5.2 ಕರಡು ಸಮಿತಿ

5.3 ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನದ ಪೂರ್ವ ಪೀಠಿಕೆ

5.4 ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನದ ಪ್ರಧಾನ ಲಕ್ಷಣಗಳು

5.5 ಭಾರತ ಪೌರರ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳು, ಮೂಲಭೂತ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಆರ್.ಟಿ.ಇ

"ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನವು ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ದಾಖಲೆಯಾಗಿದೆ"

– ಗ್ರಾನ್‌ವಿಲೆ ಆಸ್ಟಿನ್

ಕಲಿಕಾ ಉದ್ದೇಶಗಳು

1. ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನದ ರಚನೆಯ ಸಂಧರ್ಭವನ್ನು ಮತ್ತು ಸಂವಿಧಾನದ ಮೂಲಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದು.
2. ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನದ ರಚನಾ ಸಭೆ ಮತ್ತು ಕರಡು ಸಮಿತಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಮೂಡಿಸುವುದು.
3. ಸಂವಿಧಾನದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯ ಹಿಂದಿರುವ ತತ್ವಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವುದು.
4. ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯ ಮಹತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಮೂಡಿಸುವುದು
5. ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನದ ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸುವುದು
6. ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳು, ಕರ್ತವ್ಯಗಳು ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷಣದ ಹಕ್ಕಿನ (ಆರ್.ಟಿ.ಇ) ಬಗ್ಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಮೂಡಿಸುವುದು.

ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನವು ನವೆಂಬರ್ 26, 1946 ರಂದು ಅಂಗೀಕಾರವಾಗಿ ಜನವರಿ 26, 1950 ರಂದು ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಮೂಲತಃ ಅದರಲ್ಲಿ 395 ವಿಧಿಗಳು, 8 ಪರಿಶಿಷ್ಟಗಳು ಹಾಗೂ 22 ಭಾಗಗಳಿದ್ದವು. ಪ್ರಸ್ತುತ 12 ಪರಿಶಿಷ್ಟಗಳು, 25 ಭಾಗಗಳು, 98 ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನವು ಸಂಯುಕ್ತ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಬಲಿಷ್ಠ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ರಚನೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿದೆ. ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನವು ವಿಶ್ವದ ಬೃಹತ್ ಸಂವಿಧಾನವಾಗಿದ್ದು ಅದು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಅಂಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶಾಲ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತೃತವಾದ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ

ಜನವರಿ 26, 1950 ರಂದು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದ ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನ ಇದುವರೆವಿಗೂ ಹಲವಾರು ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿದೆ. ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನವು ಹಿಂದಿ ಮತ್ತು ಆಂಗ್ಲ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿದ್ದು ಅದರ ಮೂಲ ಪ್ರತಿ ಅಂದವಾದ ಕೈಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಪ್ರಖ್ಯಾತ ನ್ಯಾಯಶಾಸ್ತ್ರ ಪಂಡಿತರಾದ ದುರ್ಗಾದಾಸ್ ಬಸುರವರು ಓದುಗರು ಸುಲಲಿತವಾಗಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನದ ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ ವಿಧಿಗಳನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ತಾವು ಬರೆದ ಪುಸ್ತಕ 'ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನದ ಪರಿಚಯ' (Introduction to the Constitution of India) ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನವು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಅದರ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಭಾರತೀಯ ಪೌರರ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ಕರ್ತವ್ಯಗಳು, ರಾಜ್ಯ ನಿರ್ದೇಶಕ ತತ್ವಗಳು, ತಿದ್ದುಪಡಿಯ ವಿಧಾನಗಳು, ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ, ಸರ್ಕಾರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹಾಗೆಯೇ ಕೇಂದ್ರಾಡಳಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಕ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನ, ನ್ಯಾಯಾಂಗ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಭಾರತದ ಸಂಯುಕ್ತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸ್ವರೂಪ, ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಅಂತರಾಜ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳು, ಚುನಾವಣೆ ಇನ್ನೂ ಹಲವು ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅಂಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರವಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಭೆ : ಕ್ಯಾಬಿನೆಟ್ ಆಯೋಗದ ಯೋಜನೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಮಿತಿಯು ನವೆಂಬರ್ 1946 ರಲ್ಲಿ ರಚನೆಯಾಯಿತು. ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಮಿತಿಯ ಸೂಚಿತ ಸದಸ್ಯರ ಒಟ್ಟು ಮೊತ್ತ 389 ಆಗಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ 296 ಸದಸ್ಯರು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಇಂಡಿಯಾದಿಂದ ಆಯ್ಕೆಯಾದರು. ಉಳಿದ 93 ಸದಸ್ಯರು ದೇಶೀಯ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳಿಂದ ನಾಮಕರಣಗೊಂಡರು. ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಾಗುವ ವಿಳಂಬವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ಕ್ಯಾಬಿನೆಟ್ ಆಯೋಗವು ಪರೋಕ್ಷ ಚುನಾವಣೆಯನ್ನು ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಭೆಯು ಭಾಗಶಃ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಹಾಗೂ ಭಾಗಶಃ ನಾಮಕರಣಗೊಂಡ ಸಭೆಯಾಗಿತ್ತು. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಇಂಡಿಯಾದಿಂದ ಆಯ್ಕೆಯಾದ 296 ಜನ ಸದಸ್ಯರ ಅಂದಿನ ಪ್ರಾಂತೀಯಶಾಸನ ಸಭಾ ಸದಸ್ಯರಿಂದ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಯಾಗುವಂತೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿತ್ತು, ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಮಿತಿಯು ಅಂದು ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲ ವರ್ಗಗಳ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು, ಪ್ರಮುಖ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಸಮಿತಿಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು

ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಭೆಯು ಡಿಸೆಂಬರ್ 9, 1946 ರಂದು ತನ್ನ ಮೊದಲ ಸಭೆ ನಡೆಸಿ ಡಾ.ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಸಿನ್ಹಾರವರನ್ನು ಸಭೆಯ ಹಂಗಾಮಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ನಂತರ ಡಿಸೆಂಬರ್ 11, 1946 ರಂದು ಡಾ.ಬಾಬುರಾಜೇಂದ್ರಪ್ರಸಾದ್‌ರವರನ್ನು ಸಂವಿಧಾನದ ರಚನಾ ಸಭೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನಾಗಿಯೂ ಹಾಗೂ ಹೆಚ್.ಸಿ.ಮುಖರ್ಜಿರವರನ್ನು ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನಾಗಿಯೂ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಈ ರೀತಿ ರಚನೆಯಾದ ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಭೆಯು 2 ವರ್ಷ 11 ತಿಂಗಳು 18 ದಿನಗಳಲ್ಲಿ 11 ಅಧಿವೇಶನಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿತು. ಜನವರಿ 24, 1950 ರಂದು ನಡೆದ ಅಧಿವೇಶನ ಕಡೆಯ ಅಧಿವೇಶನವಾಗಿತ್ತು.

ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಭೆಯ ಬೇಡಿಕೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ನಡೆದ ಹೋರಾಟದ ಜೊತೆ ಜೊತೆಗೆ ಸಾಗಿಬಂದುದಾಗಿತ್ತು. 1928 ರಲ್ಲಿ ನೆಹರೂರವರು ಮಂಡಿಸಿದ ವರದಿಯಲ್ಲೂ ಅದು ವ್ಯಕ್ತಗತವಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗೆಯೇ 1934 ರಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎನ್.ರಾಯ್ ಕೂಡ ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಭೆಯ ರಚನೆಯ ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಿದ್ದರು 1935 ರಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಕೂಡ ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಭೆಯ ರಚನೆಗೆ ಒತ್ತಾಯಿಸಿದ್ದು ಇದಕ್ಕೆ ನಿದರ್ಶನಗಳಾಗಿವೆ. ಇವೆಲ್ಲದರ ಫಲವಾಗಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರ 1940 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ಆಗಸ್ಟ್ ಕೊಡುಗೆಯಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಸೂಚಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಅದು ಸಾಕಾರಗೊಂಡಿತು. ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಭೆಯ ಮುಖ್ಯ ಧ್ಯೇಯ ಸಂವಿಧಾನ ರಚನೆಯ ಮೂಲಕ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಅಂತ್ಯಗೊಳಿಸಿ, ಸ್ವತಂತ್ರ ಗಣರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದಾಗಿತ್ತು. ಇದೇ ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಭೆಯು ಜನವರಿ 1950 ರಿಂದ ಏಪ್ರಿಲ್ 1952 ರವರೆಗೆ ಭಾರತದ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಸಂಸತ್ತಾಗಿಯೂ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿತು.

ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಭೆಯ ಸಮಿತಿಗಳು :-

ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಭೆಯು ಸಂವಿಧಾನ ರಚನೆಯ ವಿವಿಧ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಒಟ್ಟು 22 ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ 10 ಸಮಿತಿಗಳು ಆಡಳಿತ ವಿಧಾನ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತು 12 ಸಮಿತಿಗಳು

ಇತರೆ ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೂ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದವು. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸಮಿತಿಗಳು ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಭೆಯ ಮುಂದೆ 1947 ಏಪ್ರಿಲ್ ಮತ್ತು ಆಗಸ್ಟ್ ತಿಂಗಳುಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವಿಷಯಗಳ ಕುರಿತಾದ ವರದಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದವು. ಈ ವರದಿಯನ್ನಾಧರಿಸಿ ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನದ ಕರಡಿಗೆ ಡಾ|ಬಿ.ಆರ್.ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯರುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡು ರಚನೆಯಾಗಿದ್ದ ಕರಡು ರಚನಾ ಸಮಿತಿಯು ಅಂತಿಮ ರೂಪ ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಭೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಡಾ|| ಬಾಬು ರಾಜೇಂದ್ರಪ್ರಸಾದ್, ಜವಹರಲಾಲ್‌ನೆಹರೂ, ಸರ್ದಾರ್ ವಲ್ಲಭಭಾಯಿ ಪಟೇಲ್ ನೀಡಿದ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಹಾಗೂ ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳ ಮೇಲೆ ಮಾಡಿದ ಚರ್ಚೆ, ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರ ಈ ಹಿಂದೆ ರೂಪಿಸಿ ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿದ್ದ ಕಾಯಿದೆಗಳು ಸಂವಿಧಾನ ತಜ್ಞರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಹಾಗೂ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ತೀರ್ಮಾನಗಳೂ ನೆರವಾದವು.

ಸಂವಿಧಾನ ಕರಡು ರಚನಾ ಸಮಿತಿ :-

ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಕಾರ್ಯ ಪೂರೈಸಲು ರಚನೆಯಾದ ಸಮಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ಸಂವಿಧಾನ ಕರಡು ರಚನಾ ಸಮಿತಿಯು ಆಗಸ್ಟ್ 29, 1947 ರಂದು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನ ಕರಡನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ಗುರುತರವಾದ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಇದರದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಇದು ಒಟ್ಟು 7 ಜನರನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಸಮಿತಿಯಾಗಿದ್ದು ಅವರಲ್ಲಿ ಡಾ|ಬಿ.ಆರ್.ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದರೆ ಬಿ.ಎಲ್.ಮಿತ್ತರ್, ಎನ್.ಗೋಪಾಲಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್, ಅಲ್ಲಾಡಿ ಕೃಷ್ಣಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯರ್, ಡಾ|| ಕೆ.ಎಂ.ಮುನ್ಷಿ, ಸೈಯದ್ ಮಹಮದ್ ಸಾದುಲ್ಲಾ, ಡಿ.ಪಿ.ಖೈತಾನ್‌ರವರಯು ಸದಸ್ಯರುಗಳಾಗಿದ್ದರು.

ತದನಂತರದಲ್ಲಿ ಬಿ.ಎಲ್.ಮಿತ್ತರ್ ಮತ್ತು ಡಿ.ಪಿ.ಖೈತಾನ್‌ರವರ ಮರಣದಿಂದ ತೆರವಾದ ಸದಸ್ಯ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಟಿ.ಟಿ.ಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರಿ ಮತ್ತು ಎನ್.ಮಾಧವರಾವ್ ರವರು ನೇಮಕಗೊಂಡರು.

ಸಂವಿಧಾನ ರಚನೆಗಾಗಿ ರಚನೆಯಾದ ವಿವಿಧ ಸಮಿತಿಗಳು ಕರಡು ರಚನಾ ಸಮಿತಿಯ ಮುಂದಿಟ್ಟ ಪ್ರಸ್ತಾವಗಳನ್ನಾಧರಿಸಿದ ಮೊದಲ ಕರಡು ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಫೆಬ್ರವರಿ 1943 ರಂದು ಪ್ರಕಟಿಸಿತು. ಕರಡು ಪ್ರತಿಯ ಪ್ರಸ್ತಾವಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸಿ ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆ ನೀಡಲು ಭಾರತೀಯರಿಗೆ 8 ತಿಂಗಳ ಕಾಲಾವಧಿ ನೀಡಿದ ಫಲವಾಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಚರ್ಚೆಯಾಗಿ ಬಂದ ವಿಮರ್ಶೆ ಸಲಹೆಗಳನ್ನಾಧರಿಸಿದ ಎರಡನೇ ಕರಡನ್ನು ಅಕ್ಟೋಬರ್ 1948 ರಂದು ತಯಾರಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ 141 ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯ ಮುಗಿಸಿತು.

ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಭೆಯು ನವೆಂಬರ್ 26, 1948 ರಂದು 3 ವರ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಪ್ರಜೆಗಳ ಪರವಾಗಿ ಭಾರತೀಯರಾದ ನಾವು ಈ ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ಶಾಸನರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಂಗೀಕರಿಸಿ ನಮಗೆ ನಾವೇ ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣದೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ನ್ಯಾಯ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನಾಧರಿಸಿ ರಚಿತವಾದ ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿತು.

ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ :-

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ಎಂಬ ಪದ ಸಂವಿಧಾನದ ಪರಿಚಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಅದು ಸಂವಿಧಾನದ ಪರವಾಗಿದ್ದು ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಸುವ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯ ಕೀಲಿಕೈ ಆಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಲೇ ಕೆ.ಎಂ.ಮುನ್ಷಿಯವರು ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನದ 'ರಾಜಕೀಯ ಜಾತಕ' ಎಂದು ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಂವಿಧಾನದ ಆತ್ಮವೆಂದೇ ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯು ಸಂವಿಧಾನದ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಮತ್ತು ತತ್ವಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವ ಚಿಕ್ಕ ಟಿಪ್ಪಣಿಯಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಮೊದಲ ಸಂವಿಧಾನ ಎಂಬ ಖ್ಯಾತಿಗೆ ಅಮೇರಿಕಾ ಸಂವಿಧಾನ ಪಾತ್ರವಾಗಿದ್ದು

ನಂತರ ಭಾರತ ಮತ್ತು ಇತರೆ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳೂ ಕೂಡ ಅದನ್ನೇ ಅನುಕರಿಸಿ ತಮ್ಮಗಳ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡವು. ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಭೆಯು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯು ಪಂಡಿತ್ ಜವಹರಲಾಲ್ ನೆಹರೂ ಮಂಡಿಸಿದ ಧ್ಯೇಯಗಳ ನಿರ್ಣಯವನ್ನಾಧರಿಸಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಗೆ 1976 ರಲ್ಲಿ ತಂದ 42 ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿಯ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜವಾದ, ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಎಂಬ ಪದಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಲಾಯಿತು.

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ:–

ಭಾರತದ ಪ್ರಜೆಗಳಾದ ನಾವು ಭಾರತವನ್ನು ಒಂದು ಸಾರ್ವಭೌಮ, ಸಮಾಜವಾದಿ, ಜಾತ್ಯಾತೀತ, ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ, ಗಣರಾಜ್ಯವನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಲು ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಾ ಪೌರರಿಗೂ

ನ್ಯಾಯ : ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ರಾಜಕೀಯ

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ : ವಿಚಾರ, ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ, ನಂಬಿಕೆ ಮತ್ತು ಆರಾಧನ

ಸಮಾನತೆ : ಸ್ಥಾನಮಾನ ಮತ್ತು ಅವಕಾಶ ಇವುಗಳನ್ನು ದೊರಕಿಸಲು

ಭ್ರಾತೃತ್ವ : ವ್ಯಕ್ತಿಗೌರವ ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಏಕತೆ ಮತ್ತು ಸಮಗ್ರತೆಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿ ಭ್ರಾತೃತ್ವ ಮನೋಭಾವನೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಲು ದೃಢಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿ ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ನವೆಂಬರ್ 26, 1949 ರಂದು ಅಂಗೀಕರಿಸಿ ನಮಗೆ ನಾವೇ ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯು ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನವು ತನ್ಮೂಲಕ ವೃದ್ಧಿಸಲು ಬದ್ಧವಾಗಿರುವ ರಾಜಕೀಯ ನೀತಿ, ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಅದು ಅಧಿಕಾರದ ಮೂಲಕ ಸರ್ಕಾರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸಿ ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ಅದು ಭಾರತದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳುವಳಿಯು ಬದ್ಧವಾಗಿದ್ದ ತತ್ವ ಆದರ್ಶಗಳು ಹಾಗೂ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳ ಪ್ರತೀಕದಂತಿದೆ.

1. **ಭಾರತದ ಪ್ರಜೆಗಳು (We the people of India) :-**

ಭಾರತದ ಪ್ರಜೆಗಳು ಎಂಬ ಪದ ಅಂತಿಮಾಧಿಕಾರವಿರುವುದು ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರತಿಫಲಿಸುತ್ತದೆ. ಸಂವಿಧಾನವು ಭಾರತೀಯರೆಲ್ಲರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಉತ್ತಮಪಡಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಎಂಬುದರ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿದೆ.

2. ಸಾರ್ವಭೌಮ ರಾಷ್ಟ್ರ (Soverign Nation) :-

ಸಾರ್ವಭೌಮತೆ ಎಂಬ ಪದವು ಭಾರತ ತನ್ನ ಎಲ್ಲೆಯೊಳಗೆ ಬರುವ ಪ್ರಜೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭುತ್ವ ಹೊಂದಿದೆ ಹಾಗೂ ಅದು ಬಾಹ್ಯವಾಗಿಯೂ ಯಾವುದೇ ನಿಯಂತ್ರಣದಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

3. ಸಮಾಜವಾದಿ ರಾಷ್ಟ್ರ (Socialistic Nation) :-

1976 ರಲ್ಲಿ 42 ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿಯ ಮೂಲಕ ಸಂವಿಧಾನದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಗೆ ಸೇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸಮಾಜವಾದ ಎಂಬ ಪದವು ಭಾರತೀಯರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಬದಲಾವಣೆ ತರುವುದರ ಮೂಲಕ ನೆಮ್ಮದಿಯುತ ಜೀವನ

ನಿರ್ವಹಿಸುವ ವಾತಾವರಣ ನಿರ್ಮಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಬದ್ಧವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

4. **ಜಾತ್ಯಾತೀತತೆ (Secular Nation) :-**

ಭಾರತ ಒಂದು ಜಾತ್ಯಾತೀತ ರಾಷ್ಟ್ರ ಎಂದು ಸಾರುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ 1976 ರಲ್ಲಿ 42 ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿಯ ಮೂಲಕ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಗೆ ಸೇರಲ್ಪಟ್ಟ ಪದವಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯ ಯಾವುದೇ ಧರ್ಮವನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಧರ್ಮವೆಂದು ಮಾನ್ಯ ಮಾಡದ, ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಧರ್ಮದ ಪರವಾದ ನಿಲುವು ತಾಳದ ಹಾಗೂ ಭಾರತೀಯರು ತಮ್ಮ ಮನಸಾಕ್ಷಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸೇರುವ, ಆಚರಿಸುವ, ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ.

5. **ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ರಾಷ್ಟ್ರ (Democretic Nation) :-**

ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಎಂಬುದು ಆಡಳಿತ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸರ್ಕಾರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ ಪ್ರಜೆಗಳಿಂದ ಹರಿದು ಬಂದಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಅಪರುಗಳು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ವಯಸ್ಕ ಮತದಾನದ ಮೂಲಕ ಅದನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮೂಲಕ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆಗೂ ನಾಂದಿ ಹಾಡುವ ತತ್ವವನ್ನು ಆದರಿಸಿದೆ.

6. **ಗಣರಾಜ್ಯ (Republic) :-**

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ದೇಶದ ಪ್ರಮುಖರಾದ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಯವರನ್ನು ಜನರು ನೇರವಾಗಿ ಅಥವಾ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಆರಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಬದ್ಧವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗಣರಾಜ್ಯ ಪದ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಭಾರತದ ಸರ್ಕಾರಿ ಪದ್ಧತಿ ಅನುವಂಶಿಕ ಸರ್ಕಾರಿ ಪದ್ಧತಿಗೆ ತದ್ವಿರುದ್ಧ ಎಂಬುದನ್ನು ಇದು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ.

7. **ನ್ಯಾಯ (Justice) :-**

ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನದ ವಿವಿಧ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

8. **ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ (Liberty) :-**

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಪೂರ್ವ ಅಡಿಪಾಯವಾಗಿದ್ದು ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ನಂಬಿಕೆ, ಆರಾಧನಾ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಬದ್ಧವಾಗಿರುವುದರ ಮೂಲಕ ಅದನ್ನು ಸಾಕಾರಗೊಳಿಸಿದೆ.

9. **ಸಮಾನತೆ (Equality) :-**

ಸಮಾನತೆ ಎಂಬುದು ಯಾವುದೇ ಒಂದು ವರ್ಗಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡದೆ ಭಾರತದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಪ್ರಜೆಗೂ ಯಾವುದೇ ತಾರತಮ್ಯ ಮಾಡದೆ ಸಮಾನ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದಾಗಿದೆ.

10. **ಭ್ರಾತೃತ್ವ (Fraternity) :-**

ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಭ್ರಾತೃತ್ವ ಎಂಬ ಪದವು ಭಾರತೀಯರೆಲ್ಲರೂ ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರಂತೆ ಬದುಕುವ ವಾತಾವರಣ ನಿರ್ಮಿಸುವುದರ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿ ಏಕಪೌರತ್ವವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಭ್ರಾತೃತ್ವವು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ

ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಘನತೆ ಹಾಗೂ ದೇಶದ ಐಕ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಸಮಗ್ರತೆಯ ದ್ಯೋತಕವಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನದ ಹೊಂದಿರುವ ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ನೈತಿಕ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಮೂಲತತ್ವಗಳು ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಅದು ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನ ಕರ್ತೃಗಳ ಉದಾತ್ತ ಮತ್ತು ಪವಿತ್ರ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದ ಫಲವಾಗಿದೆ. ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾಕಾರರ ಕನಸುಗಳು ಮತ್ತು ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ದ್ಯೋತಕವಾಗಿದೆ. ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಭೆಯು ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಡಿದ ಸುದೀರ್ಘ ಚರ್ಚೆ ಹಾಗೂ ಬದಲಾವಣೆ ಮೂಲಕ ಕೈಗೊಂಡ ತೀರ್ಮಾನದಂತೆ ಅದನ್ನು ಸಂವಿಧಾನಕ್ಕೆ ಅಳವಡಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಸಂಸದೀಯ ಸರ್ಕಾರ ತನಗೆ ವಹಿಸಿದ ಕಾರ್ಯಭಾರವನ್ನು ಸುಸೂತ್ರವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ.

ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನದ ಪ್ರಧಾನ ಲಕ್ಷಣಗಳು
(Sailent Features of Indian Constitution)

1. ಲಿಖಿತ ಮತ್ತು ಬೃಹತ್ ಸಂವಿಧಾನ (Written and Lengthiest Constitution) :-

ವಿಶ್ವದ ಸಂವಿಧಾನಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನವು ಬೃಹತ್ ಮತ್ತು ಲಿಖಿತ ಸಂವಿಧಾನವಾಗಿದೆ. ಅದೊಂದು ಬಹು ಸಮಗ್ರವಾದ, ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಹಾಗೂ ವಿವರಣಾತ್ಮಕವಾದ ಲಿಖಿತ ಅಥವಾ ಬರಹ ರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ದಾಖಲೆಯಾಗಿದೆ. ಮೂಲ ಸಂವಿಧಾನವು ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯ ಜೊತೆಗೆ 395 ವಿಧಿಗಳ 8 ಪರಿಶಿಷ್ಟಗಳು ಹಾಗೂ 22 ಭಾಗಗಳಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನವು ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯ ಜೊತೆಗೆ 395 ವಿಧಿಗಳು, 12 ಪರಿಶಿಷ್ಟಗಳು ಹಾಗೂ 22 ಭಾಗಗಳನ್ನೊಂದಿದೆ. ಇಷ್ಟೊಂದು ವಿಧಿಗಳು, ಪರಿಶಿಷ್ಟಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಸಂವಿಧಾನ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಬೇರೊಂದಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ 7 ವಿಧಿಗಳು, 26 ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಅಮೇರಿಕಾ ಸಂವಿಧಾನ. 103 ವಿಧಿಗಳನ್ನೊಂದಿರುವ ಜಪಾನ್ ಸಂವಿಧಾನ, 92 ವಿಧಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಫ್ರಾನ್ಸ್ ಸಂವಿಧಾನಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳಿಗಿಂತ ಬೃಹತ್ ಗಾತ್ರವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿದೆ.

2. ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ಅಥವಾ ಪೂರ್ವಪೀಠಿಕೆ (The Preamble) :-

ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನವು ಸುರಚಿತ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯನ್ನೊಂದಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯು ಸಂವಿಧಾನದ ಮೂಲತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಅದರ ಸ್ಫೂರ್ತಿದಾಯಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಫಲಿಸುತ್ತದೆ. ಅದು ಸಂವಿಧಾನ ಗುರಿ ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶಗಳು ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ಪ್ರಜೆಗಳ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಭಾರತವು ಒಂದು ಸಾರ್ವಭೌಮ, ಸಮಾಜವಾದಿ, ಜಾತ್ಯಾತೀತ, ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಗಣರಾಜ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಮಾನತೆ, ಭ್ರಾತೃತ್ವ, ನ್ಯಾಯ, ಸಮಗ್ರತೆ ಮತ್ತು ಏಕ್ಯತೆಯಂತಹ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಗಾಢ ಭರವಸೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದೇ ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನ ಮೂಲ ಆಶಯವೆಂದು ಸಾರಿದೆ.

3. ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳು (Fundamental Rights) :-

ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನದ 3 ನೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯರ ಮ್ಯಾಗ್ನಾಕಾರ್ಟವೆಂದೇ ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ, ಪ್ರಶ್ನಾತೀತವಾಗದಿರುವ ಹಾಗೂ ಕೆಲವೊಂದು ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ನಿರ್ಬಂಧಗಳಿಗೊಳಪಟ್ಟಿರುವ 6 ಮೂಲಭೂತ

ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು 12 ನೇ ವಿಧಿಯಿಂದ 35 ನೇ ವಿಧಿಯವರೆಗೆ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳು ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಕಾನೂನಿನ ಮುಂದೆ ಸರ್ವರೂ ಸಮಾನರೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುವ, ತಾರತಮ್ಯ ನಿವಾರಣೆ ಮಾಡುವ, ಮಾತನಾಡುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಧರ್ಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ಹಾಗೂ ಕಾನೂನು ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಿರುವ ವೃತ್ತಿ ಮಾಡುವುದು ಮುಂತಾದುವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತನ್ನ ಬದ್ಧತೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿವೆ.

4. ಮೂಲಭೂತ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು (Fundamental Dtuies) :-

ಸಂವಿಧಾನ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಮೂಲಭೂತ ಕರ್ತವ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಿರಲಿಲ್ಲ. 1976 ರಲ್ಲಿ ಸಂವಿಧಾನಕ್ಕೆ ತಂದ 42 ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ವಯ ಸಂವಿಧಾನದ VIA ನೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ 11 ಮೂಲಭೂತ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ನಮೂದಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಭಾರತೀಯ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನಾಗಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

5. ಸಂಸದೀಯ ಮಾದರಿ ಸರ್ಕಾರ (Parliamentary form of Government) :-

ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನವು ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಪಾಲರು ಸಂವಿಧಾನಿಕ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರನ್ನಾಗಿರುವ ಸರ್ಕಾರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ ಸರ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಾಂಗ, ಶಾಸಕಾಂಗದಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿ ಅದಕ್ಕೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನೊದಗಿಸುತ್ತಾ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ

6. ಸಂಯುಕ್ತತೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಏಕಾತ್ಮಕತೆ (Federal Structure with unitary spirit) :

ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನವು ಜೋಡಿ ಸರ್ಕಾರವಿರುವ ಸಂಯುಕ್ತ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಲಿಖಿತ ಸಂವಿಧಾನದ ಮೂಲಕ ಅಧಿಕಾರ ಹಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದೆಯಾದರೂ ಅದರು ಏಕಾತ್ಮಕ ಮಾದರಿ ಸರ್ಕಾರದ ಲಕ್ಷಣಗಳಾದ ಬಲಿಷ್ಠ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ, ಏಕಪೌರತ್ವ, ಏಕರಾಷ್ಟ್ರಗೀತೆ, ರಾಷ್ಟ್ರಧ್ವಜ ಮತ್ತು ಲಾಂಛನಗಳನ್ನೊಂದುವುದರ ಮೂಲಕ ಸಂಯುಕ್ತತೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಏಕಾತ್ಮಕ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

7. ರಾಜ್ಯ ನಿರ್ದೇಶಕ ತತ್ವಗಳು (Direct Principles of State Policy) :-

ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕತೆಯನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನದ 4 ನೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ನಿರ್ದೇಶಕ ತತ್ವಗಳನ್ನು ನಮೂದಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಸಮಾಜವಾದಿ ತತ್ವಗಳು, ಉದಾರವಾದಿ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಗಾಂಧಿ ತತ್ವಗಳಿಂದ 3 ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.

8 ಸ್ವತಂತ್ರ ನ್ಯಾಯಾಂಗ (Independence of Judiciary) :-

ಸ್ವತಂತ್ರ ನ್ಯಾಯಾಂಗವಿಲ್ಲದ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಅರ್ಥಹೀನ ಎಂದು ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನ ಕರ್ತೃಗಳು ಅರಿತಿದ್ದರು. ಹಾಗಾಗಿ ನ್ಯಾಯಾಂಗಕ್ಕೇ ನ್ಯಾಯಿಕ ವಿಮರ್ಶಾಧಿಕಾರ ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಸ್ವತಂತ್ರ ಮತ್ತು ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿದರು. ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನವು ಸರ್ವೋನ್ನತ ನ್ಯಾಯಾಲಯವನ್ನು ನಮ್ಮ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೇಲ್ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಅದರಡಿಯಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಹಾಗೂ ಇತರೆ

ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಏಕೀಕೃತ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

9. **ಏಕ ಪೌರತ್ವ (Single Citizenship) :-**

ಭಾರತ ರಾಜ್ಯಗಳ ಒಕ್ಕೂಟವಾಗಿದ್ದು ಭಾರತೀಯರೆಲ್ಲರೂ ಏಕಪೌರತ್ವ ಹೊಂದಲು ಮಾತ್ರ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಪೌರನೂ ಇಡಿಯಾಗಿ ಭಾರತ ದೇಶಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ತನ್ನ ಬದ್ಧತೆ ಮತ್ತು ವಿಧೇಯತೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಪೌರನನ್ನೂ ಸಮಾನವಾಗಿ ಕಾಣುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹಕ್ಕುಗಳು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣೆ ಏಕಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ.

10. **ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಅಧಿಕಾರಗಳು (Emergency Powers) :-**

ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನವು ಭಾರತದ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಯವರು ಎದುರಾಗುವ ವಿಶೇಷ ಸನ್ನಿವೇಶನಗಳನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಎದುರಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ ಅವುಗಳೆಂದರೆ

1) ಸಂವಿಧಾನದ 352 ನೇ ವಿಧಿಯನ್ವಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿ.

2) ಸಂವಿಧಾನ 356 ನೇ ವಿಧಿಯನ್ವಯ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಆಳ್ವಿಕೆ.

3) ಸಂವಿಧಾನದ 360 ನೇ ವಿಧಿಯನ್ವಯ ಆರ್ಥಿಕ ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿ.

11. **ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ವಯಸ್ಕ ಮತದಾನ ಪದ್ಧತಿ (Universal adult Suffrage) :-**

ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನವು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ವಯಸ್ಕ ಮತದಾನ ಪದ್ಧತಿಯ ಅಳವಡಿಕೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ. ಆ ಪ್ರಕಾರ 18 ವರ್ಷ ವಯೋಮಿತಿ ದಾಟಿದ ಭಾರತದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಪ್ರಜೆಯೂ ಜಾತಿ, ಲಿಂಗ, ವರ್ಣ, ಧರ್ಮ, ಹುಟ್ಟಿದ ಸ್ಥಳ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಮೇಲೆ ತಾರತಮ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗದೆ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಆಯ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಮತ ಚಲಾಯಿಸುವ ಹಕ್ಕು ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆ.

12. **ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (Panchayath Raj System) :-**

1993 ರ ಸಂವಿಧಾನ ತಿದ್ದುಪಡಿ ವಿಧೇಯಕದ ಮೂಲಕ ತಂದ 73 ಮತ್ತು 74 ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ವಯ ಭಾರತದಲ್ಲಿ 3 ಹಂತದ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ 73 ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿಯು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟದ್ದಾಗಿದ್ದರೆ, 74 ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿಯು ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಸರ್ಕಾರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ.

12. **ತಿದ್ದುಪಡಿ ವಿಧಾನಗಳು (Methods of Amendment) :-**

ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನವು ಸರಳ ಹಾಗೂ ಕಠಿಣತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ತಿದ್ದುಪಡಿ ವಿಧಾನಗಳೆರಡಕ್ಕೂ ತನ್ನ 368 ನೇ ವಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ. ಆ ಪ್ರಕಾರ ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು 3 ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶವಿದೆ.

1) ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟಿನ ಉಭಯ ಸದನಗಳ ಸರಳ ಬಹುಮತದೊಂದಿಗೆ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡುವುದು.

ಬಹುಮತದೊಂದಿಗೆ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡುವುದು.

2) ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟಿನ ಉಭಯ ಸದನಗಳಲ್ಲಿ 2/3 ರಷ್ಟು ಬಹುಮತ ಪಡೆಯುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಭಾರತದ

3) ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟಿನ ಉಭಯ ಸದನಗಳ 2/3 ರಷ್ಟು ಬಹುಮತ ಪಡೆಯುವುದರ ಮೂಲಕ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡುವುದು.

ಒಕ್ಕೂಟದಲ್ಲಿನ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ರಾಜ್ಯ ಶಾಸಕಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಪಡೆಯುವುದರ

14. **ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಸೇವೆಗಳು (All India Services) :-**

ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನವು ಏಕಾತ್ಮಕತೆಯ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಇದೊಂದಾಗಿದೆ. ಇದರನ್ವಯ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಸೇವೆಗಳಾದ ಮುಂತಾದ ಸೇವೆಗಳಿಗೆ ನೇಮಕಾತಿ ಮಾಡುವ ಅಧಿಕಾರ ಕೇಂದ್ರದ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಇದೆ. ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಈ ಸೇವೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಯಾವುದೇ ನಿಯಂತ್ರಣಾಧಿಕಾರವಿಲ್ಲ.

15. **ಅಧಿಕಾರ ವಿಭಜನೆ (Division of Powers) :-**

ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನವು ಶಾಸನೀಯ ಅಧಿಕಾರಗಳು ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಗಳ ನಡುವೆ ಮೂರು ಪಟ್ಟಿಗಳ ಮೂಲಕ ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಿದೆ. ಆ ಪ್ರಕಾರ

1) ಕೇಂದ್ರ ಪಟ್ಟಿ : 99 ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಉದಾ : ವಿದೇಶಾಂಗ ವ್ಯವಹಾರ ರಕ್ಷಣೆ, ನೋಟು ಮುದ್ರಣ, ಆದಾಯ ತೆರಿಗೆ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಈ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರದ ಸಂಸತ್ತು ಮಾತ್ರ ಶಾಸನ ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ.

ಪೊಲೀಸ್, ಬಂದೀಖಾನೆ, ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ,

2) ರಾಜ್ಯಪಟ್ಟಿ 66 ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಉದಾ : ... ಈ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಶಾಸಕಾಂಗಗಳು ಶಾಸನ ರೂಪಿಸುತ್ತವೆ.

ಭೂಕಂದಾಯ, ಆರೋಗ್ಯ ಮುಂತಾದುವುಗಳು ಈ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ...

3) ಸಮವರ್ತಿ ಪಟ್ಟಿ : 52 ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಉದಾ : ಕಾರ್ಮಿಕರ ಕಲ್ಯಾಣ, ಮುದ್ರಣ, ಶಿಕ್ಷಣ, ದಿನಪತ್ರಿಕೆ ಮುಂತಾದವು. ಈ ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಗಳೆರಡೂ ಶಾಸನ ರೂಪಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ ಹೊಂದಿವೆ. ಇವುಗಳು ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನದ ಕೆಲವೊಂದು ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣಗಳಾಗಿವೆ.

ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳು Fundamental Rights

ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನದ 3 ನೇ ಭಾಗದ 12 ನೇ ವಿಧಿಯಿಂದ 35 ನೇ ವಿಧಿಯವರೆಗೆ ಭಾರತೀಯ ಪೌರರಿಗಾಗಿ ನೀಡಿರುವ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನಮೂದಿಸಲಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾಕಾರರು ಅಮೇರಿಕಾ ಸಂವಿಧಾನದ 'ಹಕ್ಕುಗಳ ಮಸೂದೆ'ಯಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲೂ ಅಳವಡಿಸಿದ್ದಾರೆ

ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳು ನ್ಯಾಯಾಂಗ ರಕ್ಷಿತ ಹಕ್ಕುಗಳಾಗಿವೆ. ಭಾರತೀಯ ಪೌರರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಅವು ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಲಭ್ಯವಾಗಿರುವ ಹಕ್ಕುಗಳಾಗಿವೆ. ಪೌರರ ನಡುವೆ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ತಂದು ಅವರೆಲ್ಲರ ಘನತೆಯನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸುವ ಹಕ್ಕುಗಳಾಗಿರುವ ಇವು ಪ್ರಜೆಗಳ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧಿಸುವಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕವಾಗಿವೆ.

ಸಂವಿಧಾನ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಭಾರತೀಯ ಪೌರರಿಗೆ 7 ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗಿದ್ದವು. ಅವುಗಳೆಂದರೆ

1) ಸಮಾನತೆಯ ಹಕ್ಕು (14 ರಿಂದ 18 ನೇ ವಿಧಿ)

2) ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹಕ್ಕು (19 ರಿಂದ 22 ನೇ ವಿಧಿ)

3) ಶೋಷಣೆಯ ವಿರುದ್ಧದ ಹಕ್ಕು (23 ರಿಂದ 24 ನೇ ವಿಧಿ)

4) ಧಾರ್ಮಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹಕ್ಕು (25 ರಿಂದ 28 ನೇ ವಿಧಿ)

5) ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಹಕ್ಕು (29 ರಿಂದ 30 ನೇ ವಿಧಿ)

6) ಆಸ್ತಿಯ ಹಕ್ಕು (31 ನೇ ವಿಧಿ)

7) ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಪರಿಹಾರ ಹಕ್ಕು (32 ನೇ ವಿಧಿ)

ಸಂವಿಧಾನಕ್ಕೆ 1978 ತಿದ್ದುಪಡಿ ವಿಧೇಯಕ ಮಸೂದೆಯ ಮೂಲಕ ತಂದ 44 ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿಯ ಮೂಲಕ ಆಸ್ತಿಯ ಹಕ್ಕನ್ನು ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಿಂದ ತೆಗೆಯಲಾಯಿತು. ಅಂದಿನಿಂದ ಆಸ್ತಿಯ ಹಕ್ಕು ಸಂವಿಧಾನದ 12 ನೇ ಭಾಗದ 300 ನೇ ವಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಅದು ಶಾಸನಾತ್ಮಕ ಹಕ್ಕಾಗಿ ಉಳಿದಿದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳ ಇಂದಿನ ಸಂಖ್ಯೆ 6 ಆಗಿದೆ. ಸಂವಿಧಾನದ 20 ಮತ್ತು 21 ನೇ ವಿಧಿಯಲ್ಲಿ ನಮೂದಿತವಾಗಿರುವಂತೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹಾಗೂ ಬಾಹ್ಯ ಆಕ್ರಮಣದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅವುಗಳನ್ನು ಅಮಾನತ್ತಿನಲ್ಲಿಡುವ ಅಥವಾ ನಿರ್ಬಂಧಗಳನ್ನು ವಿಧಿಸುವ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

I. ಸಮಾನತೆಯ ಹಕ್ಕು (Rights to Equality) :-

ಸಂವಿಧಾನದ 14 ರಿಂದ 18 ನೇ ವಿಧಿಗಳು ಸಮಾನತೆಯ ಹಕ್ಕಿನ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಣೆ ನೀಡುತ್ತವೆ. ಆ ವಿಧಿಗಳು ಭಾರತೀಯ ಪೌರರಿಗೆ ವಿವಿಧ ಸಮಾನತೆಗಳನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸಿವೆ. ಆ ಪ್ರಕಾರ

ಎ) 14ನೇ ವಿಧಿಯು ಭಾರತದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಪ್ರಜೆಯೂ ಕಾನೂನಿನ ಮುಂದೆ ಸಮಾನರು ಹಾಗೂ ಸಮಾನ ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆಯುವುದನ್ನು ಎಂದು ದೃಢಪಡಿಸಿದೆ.

ಬಿ) 15ನೇ ವಿಧಿಯು ಲಿಂಗ, ಜಾತಿ, ವರ್ಣ, ಹುಟ್ಟಿದ ಸ್ಥಳ, ಧರ್ಮ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಅರ್ಹತೆ ಇವುಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ತಾರತಮ್ಯ ಮಾಡುವುದನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿದೆ.

ಸಿ) 16ನೇ ವಿಧಿಯು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳನ್ನು ನೀಡುವಾಗ ಯಾವುದೇ ತಾರತಮ್ಯ ಮಾಡಬಾರದೆಂದಿದೆ.

ಡಿ) 17ನೇ ವಿಧಿಯು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತಾ ಆಚರಣೆ ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡುವುದು ಶಿಕ್ಷಾರ್ಹ ಅಪರಾಧ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿದೆ.

ಇ) 18ನೇ ವಿಧಿಯು ಮಿಲಿಟರಿ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿರುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಅನುಮತಿಯಿಲ್ಲದೆ ವಿದೇಶಗಳಿಂದ ಬಿರುದುಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸುತ್ತದೆ.

II. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹಕ್ಕು (Right to Freedom) :-

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ 19ನೇ ವಿಧಿಯು ಭಾರತೀಯ ಪೌರರಿಗೆ ಅವಿಧದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ.

ಎ) ಮಾತನಾಡುವ ಮತ್ತು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ

ಬಿ) ಶಸ್ತ್ರರಹಿತರಾಗಿ ಸಭೆ ಸೇರುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ

ಸಿ) ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ

ಡಿ) ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ ಸಂಚರಿಸುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ

ಇ) ಭಾರತದ ಯಾವುದೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ

ಎಫ್) ಕಾನೂನು ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಿರುವ ಯಾವುದೇ ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ

20 ನೇ ವಿಧಿಯು ಅಪರಾಧಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ಆ ಪ್ರಕಾರ

ಎ) ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಒಂದೇ ಅಪರಾಧಕ್ಕೆ ಒಮ್ಮೆ ಮಾತ್ರ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸಬೇಕು.

ಬಿ) ಅಪರಾಧಿಯನ್ನು ತನ್ನ ವಿರುದ್ಧ ತಾನೇ ಸಾಕ್ಷಿ ಹೇಳುವಂತೆ ಒತ್ತಾಯಿಸುವಂತಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

21 ನೇ ವಿಧಿಯು ಕಾನೂನು ವಿಧಿಸಿದ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರ್ಯಾವುದೇ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕಸಿಯುವ ಹಕ್ಕು ಯಾರಿಗೂ ಇಲ್ಲ ಎಂದಿದೆ.

21A ನೇ ವಿಧಿಯು ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅಕ್ರಮ ಬಂಧನವನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸುತ್ತದೆ.

III. ಶೋಷಣೆಯ ವಿರುದ್ಧದ ಹಕ್ಕು (Right against exploiation) :-

ಈ ಹಕ್ಕಿನ 23 ನೇ ವಿಧಿಯು ಬಲವಂತದ ದುಡಿಮೆ, ಗುಲಾಮಗಿರಿ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳೆಯರ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅನೈತಿಕ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಬಳಸುವುದನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿದೆ.

24 ನೇ ವಿಧಿಯು 14 ವರ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ವಯಸ್ಸಿನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅಪಾಯಕಾರಿ ಮತ್ತು ಕಷ್ಟಕರವಾದ ದುಡಿಮೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸುವುದನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿದೆ.

IV. ಧಾರ್ಮಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹಕ್ಕು (Right to Freedom of Religion) :-

ಧಾರ್ಮಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹಕ್ಕಿನಡಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯರಿಗೆ 25 ನೇ ವಿಧಿಯನ್ವಯ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಪೌರನೂ ತನ್ನ ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ತನಗೆ ಸರಿ ಎನಿಸಿದ ಧರ್ಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ, ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿದೆ.

26 ನೇ ವಿಧಿಯನ್ವಯ

1) ಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಚಾರಿಟಬಲ್ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಸ್ಥಾಪಿಸಬಹುದು.
2) ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಧಾರ್ಮಿಕ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಬಹುದು.
3) ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರ ಮತ್ತು ಚರಾಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಬಹುದು.
4) ಕಾನೂನಿಗನುಸಾರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಚಾರಿಟಬಲ್ ಟ್ರಸ್ಟ್‌ಗಳ ಆಡಳಿತ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಅವಕಾಶ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.

27 ನೇ ವಿಧಿ ಪ್ರಕಾರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಯಾರಿಂದಲೂ ಬಲವಂತವಾಗಿ ವಂತಿಗೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿದೆ.

28 ನೇ ವಿಧಿಯು ರಾಜ್ಯದಿಂದ ಅಥವಾ ರಾಜ್ಯದ ಅನುದಾನ ಪಡೆದು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಹಾಜರಾಗುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಪೊರ್ವಾನುಮತಿ ಇಲ್ಲದೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುವಂತಿಲ್ಲ.

V. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಹಕ್ಕು (Cultural and Educational Right) :-

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಹಕ್ಕಿನ 29 ನೇ ವಿಧಿಯನ್ವಯ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ ಜನಾಂಗದವರು ತಾವು ಹೊಂದಿರುವ ಭಾಷೆ, ಲಿಪಿ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಮತ್ತು ಬೆಳೆಸುವ ಅವಕಾಶ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.

30 ನೇ ವಿಧಿಯು ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಭಾಷಾ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಯ ತಮ್ಮವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡಲು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅವುಗಳ ಆಡಳಿತವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿ ರಾಜ್ಯ ಆ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಅನುದಾನ ನೀಡುವಾಗ ಯಾವುದೇ ತಾರತಮ್ಯ ಮಾಡಬಾರದೆಂದಿದೆ.

VI. ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಪರಿಹಾರ ಹಕ್ಕು (Right to Constitutional Remidies) :-

ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಧಕ್ಕೆ ಉಂಟಾದಾಗ ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆಯಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಸಂವಿಧಾನ ಕರ್ತೃಗಳು ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಪರಿಹಾರ ಹಕ್ಕನ್ನು ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಕಡೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಧಕ್ಕೆ ಉಂಟಾದಾಗ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಮೊರೆ ಹೋಗುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಈ ಹಕ್ಕು ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸರ್ವೋನ್ನತ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಧಕ್ಕೆಯಾದಾಗ 5 ರೀತಿಯ ರಿಟ್ ಆಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಹೊರಡಿಸುವ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ (1) ಹೇಬಿಯಸ್ ಕಾರ್ಪಸ್ (2) ಮ್ಯಾಂಡಮಾಸ್ (3) ಪ್ರೊಹಿಬಿಷನ್ (4) ಸರ್ಷಿಯೋರರಿ (5) ಕೋವಾರೆಂಟೋ

1) ಹೇಬಿಯಸ್ ಕಾರ್ಪಸ್ (ಆಸಾಮಿಯನ್ನು ಹಾಜರುಪಡಿಸಿ) (Hebeas Corpus) : ಬಂಧನಕ್ಕೊಳಗಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಂಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ 24 ಗಂಟೆಯೊಳಗೆ ಹತ್ತಿರದ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಅಥವಾ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರ ಮುಂದೆ ಹಾಜರುಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಡಿಸುವ ರಿಟ್ ಆಜ್ಞೆ.

2) ಮ್ಯಾಂಡಮಾಸ್ (ಪರಮಾದೇಶ) (**Mandamus**) : ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ವಿಫಲನಾದ ಅಥವಾ ನಿರಾಕರಿಸಿದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಧಿಕಾರಿ ಅಥವಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಅದನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವಂತೆ ಹೊರಡಿಸುವ ರಿಟ್ ಆಜ್ಞೆಯೇ ಮ್ಯಾಂಡಮಾಸ್.

3) ಪ್ರೊಹಿಬಿಷನ್ (ಪ್ರತಿಬಂಧಕಾಜ್ಞೆ) (Prohibition) : ಕೆಳಗಿನ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಮೀರಿ ಅಥವಾ ಪ್ರಕೃತಿ ನಿಯಮಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ತೀರ್ಮ ನೀಡದಂತೆ ತಡೆಯಲು ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ಅಥವಾ ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಹೊರಡಿಸುವ ರಿಟ್ ಆಜ್ಞೆ ಇದಾಗಿದೆ. ಈ ರಿಟ್‌ನ್ನು ನ್ಯಾಯಿಕ ಅಧಿಕಾರ ಹೊಂದಿರುವವರ ವಿರುದ್ಧ ಮಾತ್ರ ಸಲ್ಲಿಸಬಹುದೇ ವಿನಃ ಇತರ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಸಲ್ಲಿಸುವಂತಿಲ್ಲ.

4) ಸರ್ಷಿಯೋರರಿ (ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷಣಾ ಲೇಖ) (Certiorari) : ಕೆಳಗಿನ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಅಥವಾ ನ್ಯಾಯಮಂಡಲಿ ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಮೀರಿ ಅಥವಾ ಪ್ರಕೃತಿ ನಿಯಮಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ತೀರ್ಮ ನೀಡಿದರೆ ಅದನ್ನು

ರದ್ದುಗೊಳಿಸುವ ಮತ್ತು ಮೊಕದ್ದಮೆಯನ್ನು ಮೇಲಿನ ನ್ಯಾಯಾಲಯಕ್ಕೆ ವರ್ಗಾಯಿಸುವಂತೆ ಕೋರಿ ಹೊರಡಿಸುವ ರಿಟ್ ಆಜ್ಞೆಯೇ ಪರ್ಷಿಯೋರರಿ.

5) ಕೋ-ವಾರೆಂಟೋ (Co-warrento) : ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬ ಯಾವುದೇ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ಕಾನೂನು ಬಾಹಿರವಾಗಿ ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಅದನ್ನು ತೆರವುಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಹೊರಡಿಸುವ ರಿಟ್ ಆಜ್ಞೆಯೇ ಕೋ-ವಾರೆಂಟೋ.

ಭಾರತೀಯ ಪೌರರ ಮೂಲಭೂತ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು : (Fundamental Duties of Indian Citizens)

ರಷ್ಯಾದ ಸಂವಿಧಾನದಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತವಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಪೌರರಿಗಾಗಿ ಮೂಲಭೂತ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. 1976 ರಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ನೇಮಿಸಿದ ಸರ್ದಾರ್ ಸ್ವರಣ್‌ಸಿಂಗ್ ಸಮಿತಿಯು ಮೂಲಭೂತ ಕರ್ತವ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆಳವಾದ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ 8 ಮೂಲಭೂತ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಲು ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡಿತು. ಆದರೆ 1976 ರ ಕಾಯಿದೆಯನ್ವಯ ಸಂವಿಧಾನಕ್ಕೆ ತಂದ 42 ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮೂಲಕ 10 ಮೂಲಭೂತ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಲಾಯಿತು. 2002 ರಲ್ಲಿ ಸಂವಿಧಾನಕ್ಕೆ ಮತ್ತೊಂದು ಮೂಲಭೂತ ಕರ್ತವ್ಯ ಸೇರಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಇಂದು ಒಟ್ಟು 11 ಮೂಲಭೂತ ಕರ್ತವ್ಯಗಳ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳು ಇಂತಿವೆ.

1. ಸಂವಿಧಾನ, ರಾಷ್ಟ್ರಧ್ವಜ, ರಾಷ್ಟ್ರಗೀತೆಯನ್ನು ಗೌರವಿಸುವುದು.
2. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳುವಳಿಯ ಉದಾತ್ತ ಆದರ್ಶಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುವುದು.
3. ಭಾರತದ ಸಾರ್ವಭೌಮತೆ, ಏಕತೆ ಮತ್ತು ಸಮಗ್ರತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿದು ಕಾಪಾಡುವುದು.
4. ಕರೆ ಬಂದಾಗ ದೇಶ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಮುಂದಾಗುವುದು ಮತ್ತು ದೇಶ ಸೇವೆಯನ್ನು ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಮಾಡುವುದು.
5. ಸಾಮರಸ್ಯ ಮತ್ತು ಭ್ರಾತೃತ್ವ ಭಾವನೆ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಮಹಿಳೆಯರ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಚ್ಯುತಿಯುಂಟುಮಾಡುವ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುವುದು.
6. ನಮ್ಮ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಶ್ರೀಮಂತ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಗೌರವಿಸುವುದು ಮತ್ತು ರಕ್ಷಿಸುವುದು.
7. ಅರಣ್ಯಗಳು, ಸರೋವರಗಳು, ನದಿಗಳು ಮತ್ತು ವನ್ಯಜೀವಿಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಪರಿಸರವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದು.
8. ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನವೀಯ ಗುಣಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ವಿಚಾರಣಾ ಹಾಗೂ ಸುಧಾರಣಾ ಮನೋಭಾವನೆ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.
9. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಸ್ತಿ ರಕ್ಷಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುವುದು.
10. ವೈಯಕ್ತಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಮೂಹಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾವೀಣ್ಯತೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ದೇಶದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು.
11. ಎಲ್ಲಾ ತಂದೆ-ತಾಯಿ ಅಥವಾ ಪಾಲಕರು 6 ರಿಂದ 14 ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುವ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸುವುದು. 2002 ರ ಕಾಯಿದೆ ಮೂಲಕ ಸಂವಿಧಾನಕ್ಕೆ ತಂದ 86 ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ವಯ ಈ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಲಾಯಿತು.

ಮಕ್ಕಳ ಉಚಿತ ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಹಕ್ಕು (Right to Education) :

ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವು ಸಮಾಜದ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕತೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನದ ಭಾಗ4ರಲ್ಲಿನ ರಾಜ್ಯ ನಿರ್ದೇಶಕ ತತ್ವಗಳಲ್ಲಿ 14 ವರ್ಷದವರೆಗಿನ ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಉಚಿತ ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನೀಡಬೇಕೆಂದಿದೆ. ಕಳೆದವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳವುಂಟಾದರೂ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಗುರಿಯನ್ನು ಇನ್ನೂ ತಲುಪಲಾಗಿಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ದುರ್ಬಲವರ್ಗಗಳ ಮಕ್ಕಳು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ವಂಚಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಆದುದರಿಂದ ಸಂವಿಧಾನದ 86ನೇಯ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಕಾಯಿದೆ 2002ರ ಅನ್ವಯ ವಿಧಿ 21–ಎ ಯನ್ನು ಸೇರಿಸಲಾಗಿದ್ದು 6–14 ವರ್ಷದವರೆಗಿನ ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಉಚಿತ ಹಾಗೂ ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕಾಗಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ, "ಮಕ್ಕಳ ಉಚಿತ ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಹಕ್ಕು" 2009 ಕಾಯಿದೆಯು ಸಂಸತ್ತಿನ ಅನುಮೋದನೆ ಪಡೆಯಿತು. ಕೇಂದ್ರ ಕಾಯಿದೆಯ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವೂ ಸಹ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ, ರಾಜ್ಯಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿಗೊಂಡು, ದಿನಾಂಕ 28 ಏಪ್ರಿಲ್ 2012 ರಿಂದ ಈ ನಿಯಮಗಳು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿವೆ.

ಈ ಕಾಯಿದೆಯ ಅನ್ವಯ:–

"ಉಚಿತ ಶಿಕ್ಷಣ" ಎಂದರೆ ಯಾವ ಮಗುವೂ ತನ್ನ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ತಡೆಯುಂಟು ಮಾಡುವ ಯಾವುದೇ ಶುಲ್ಕವನ್ನು / ಖರ್ಚಿನ ಬಾಬ್ತುಗಳನ್ನು ಪಾವತಿಸುವಂತಿಲ್ಲ

'ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣ'ವು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರದ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿದೆ.

ಅ. ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾತಿ, ಹಾಜರಾತಿ ಹಾಗೂ ಪೂರ್ಣತೆಯ ಭರವಸೆ ಒದಗಿಸುವುದು.

ಆ. ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಗಳ ಲಭ್ಯತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸುವುದು.

ಇ. ದುರ್ಬಲವರ್ಗದ ವರ್ಗದ ಮಕ್ಕಳು ತಾರತಮ್ಯವಿಲ್ಲದೆ, ತಡೆರಹಿತವಾಗಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲು ಭರವಸೆ ನೀಡುವುದು.

ಕೇಂದ್ರ/ ರಾಜ್ಯಸರ್ಕಾರದ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು

1. ಈ ಕಾಯಿದೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲು ಅವಶ್ಯಕ ನಿಧಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಸಹ–ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತವೆ
2. ಈ ಕಾಯಿದೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ಕೇಂದ್ರ/ರಾಜ್ಯ/ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಅಗತ್ಯವಿರುವಷ್ಟು ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತವೆ.
3. ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ಈ ಕರ್ತವ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಆಗುವ ಬಂಡವಾಳದ ಹಾಗೂ ಪುನರಾವರ್ತಿತ ವೆಚ್ಚಗಳನ್ನು ಅಂದಾಜು ಮಾಡಿ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಅನುದಾನದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ನಡಾವಳಿಗಳು

ವಿಷಯ: ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿನ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ 2024-25ನೇ ಸಾಲಿನಿಂದ ಪದವಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಅವಧಿ ಮತ್ತು ಪಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ.

ಓದಲಾಗಿದೆ:

1. ಸರ್ಕಾರದ ಆದೇಶ ಸಂಖ್ಯೆ: ಇಡಿ 260 ಯುಎನ್ಇ 2019 (ಭಾಗ-1) ಬೆಂಗಳೂರು, ದಿನಾಂಕ:07.08.2021.
2. ಸರ್ಕಾರಿ ಆದೇಶ ಸಂಖ್ಯೆ:ಇಡಿ 166 ಯುಎನ್ಇ 2023, ಬೆಂಗಳೂರು ದಿನಾಂಕ:11.10.2023
3. ರಾಜ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿ ಆಯೋಗದ ಮಧ್ಯಂತರ ವರದಿ ದಿನಾಂಕ:18.01.2024.
4. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಟಿಪ್ಪಣಿ ದಿನಾಂಕ: 14.02.2024
5. ರಾಜ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿ ಆಯೋಗದ ವರದಿಗಳ ದಿನಾಂಕ: 19.01.2024 ಮತ್ತು 10.03.2024.
6. ಸರ್ಕಾರದ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯವರ ಕಛೇರಿಯ ಅನಧಿಕೃತ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಸಂಖ್ಯೆ CS/OS/SCM/2024, dated: 02.04.2024.

****

ಮೇಲೆ ಓದಲಾದ ಕ್ರಮ ಸಂಖ್ಯೆ (1) ರ ದಿನಾಂಕ: 07.08.2021ರ ಆದೇಶದಲ್ಲಿ, ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯನ್ನು ರಾಜ್ಯದ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯಡಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು [illegible] 2021-22ನೇ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಾಲಿನಿಂದ [illegible] ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಮೇಲೆ ಓದಲಾದ ಕ್ರಮ ಸಂಖ್ಯೆ (2) ರ ದಿನಾಂಕ: 11.10.2023ರ ಆದೇಶದಲ್ಲಿ, ಹೊಸ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯನ್ನು [illegible] ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯ ಕರಡನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಶಿಕ್ಷಣ ತಜ್ಞರಾದ Prof. Sukhdev Torat ಇವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿ ಆಯೋಗವನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಮೇಲೆ ಓದಲಾದ ಕ್ರಮ ಸಂಖ್ಯೆ (3) ರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿ ಆಯೋಗವು ದಿನಾಂಕ: 18.01.2024ರಂದು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಮಧ್ಯಂತರ ವರದಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿರುತ್ತದೆ.

ಮೇಲೆ ಓದಲಾದ ಕ್ರಮ ಸಂಖ್ಯೆ (4) ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪರಿಷತ್ತು, ರಾಜ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿ ಆಯೋಗವು ಸಲ್ಲಿಸಿರುವ ಮಧ್ಯಂತರ ವರದಿಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿ ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡಿರುತ್ತದೆ.

ಮೇಲೆ ಓದಲಾದ ಕ್ರಮ ಸಂಖ್ಯೆ (5) ರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿ ಆಯೋಗವು ದಿನಾಂಕ: 19.01.2024ರಂದು REPORT PART-1 ಮತ್ತು, ದಿನಾಂಕ: 10.03.2024ರಂದು ನ್ನು REPORT PART-1(a) ಮಧ್ಯಂತರ ವರದಿಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿರುತ್ತದೆ.

ಮೇಲೆ ಓದಲಾದ ಕ್ರಮ ಸಂಖ್ಯೆ (6) ರಲ್ಲಿ, ರಾಜ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿ ಆಯೋಗವು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವ ಮಧ್ಯಂತರ ವರದಿಯಲ್ಲಿನ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳನ್ನು 2024-25 ನೇ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಾಲಿನಿಂದ ಪದವಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ದಿನಾಂಕ: 02.04.2024ರಂದು ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗದ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಮೇಲ್ಕಂಡ ಅಂಶಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ರಾಜ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿ ಆಯೋಗವು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವ ಮಧ್ಯಂತರ ವರದಿಗಳಲ್ಲಿನ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳನ್ನು 2024-25 ನೇ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಾಲಿನಿಂದ ಪದವಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ, ಸರ್ಕಾರದ ಆದೇಶ ಸಂಖ್ಯೆ: ಇಡಿ 260 ಯುಎನ್ಇ 2019 (ಭಾಗ-1)

File No. EC/166/UNE/2023-ED_SO_UNII-EDUCATION HIGHER SEC-Part(2) (Computer No. 1305280)
[illegible] ASSISTANT EDUCATION HIGHER DEPARTMENT on 27/02/2026 03:54 PM

ಬೆಂಗಳೂರು, ದಿನಾಂಕ:07.08.2021ರ ಆದೇಶವನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಲು ಸರ್ಕಾರವು ನಿರ್ಧರಿಸಿ, ಅದರಂತೆ, ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಆದೇಶ.

<u>ಸರ್ಕಾರದ ಆದೇಶ ಸಂಖ್ಯೆ: ಇಡಿ 166 ಯುಎನ್ಇ 2023, ಬೆಂಗಳೂರು, ದಿನಾಂಕ: 08.05.2024.</u>

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿರುವ ಅಂಶಗಳನ್ವಯ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯಡಿಯ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಯೋಜಿತ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಪದವಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ 2024-25ನೇ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರ್ಷದಿಂದ ಅನುಬಂಧ-1 ಮತ್ತು ಅನುಬಂಧ-2 ರ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಪದವಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಅವಧಿ ಮತ್ತು ಪಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಿ ಆದೇಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

1. ಅನುಷ್ಠಾನದ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳು – ಅನುಬಂಧ-1
2. ಪ್ರೋಗ್ರಾಮ್ ವಿನ್ಯಾಸ (Curriculum Structure) – ಅನುಬಂಧ-2

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯಪಾಲರ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರ
ಮತ್ತು ಅವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ,
8/5
([illegible])
ಸರ್ಕಾರದ ಉಪ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ
ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ (ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು)

ಇವರಿಗೆ,

1. ಸರ್ಕಾರದ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿರವರ ಆಪ್ತ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ.
2. ಕುಲಪತಿಗಳು, ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯಡಿಯ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು, ಕರ್ನಾಟಕ.
3. ಸರ್ಕಾರದ ಅಪರ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು, ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಕಛೇರಿ, ವಿಧಾನಸೌಧ, ಬೆಂಗಳೂರು.
4. ಸರ್ಕಾರದ ಅಪರ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಯುಕ್ತರು, ವಿಧಾನಸೌಧ, ಬೆಂಗಳೂರು.
5. ಸರ್ಕಾರದ ಅಪರ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು, ಆರ್ಥಿಕ ಇಲಾಖೆ, ವಿಧಾನಸೌಧ, ಬೆಂಗಳೂರು.
6. ಸರ್ಕಾರದ ಅಪರ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು, ಸಿಸುಆಇ (ಇ-ಆಡಳಿತ ಇಲಾಖೆ), ವಿಧಾನಸೌಧ, ಬೆಂಗಳೂರು.
7. ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ, ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸಾಕ್ಷರತಾ ಇಲಾಖೆ, ಬಹುಮಹಡಿ ಕಟ್ಟಡ, ಬೆಂಗಳೂರು
8. ಆಯುಕ್ತರು, ಕಾಲೇಜು ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ, ಶೇಷಾದ್ರಿ ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು-1.
9. ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು, ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪರಿಷತ್, ಬೆಂಗಳೂರು
10. ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪರಿಷತ್, ಬೆಂಗಳೂರು.
11. ಕುಲಸಚಿವರು (ಆಡಳಿತ) ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯಡಿಯಲ್ಲಿನ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು, ಕರ್ನಾಟಕ
12. ಕುಲಸಚಿವರು (ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ), ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯಡಿಯಲ್ಲಿನ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು, ಕರ್ನಾಟಕ
13. ಮಾನ್ಯ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಚಿವರ ಆಪ್ತ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ, ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ, ವಿಧಾನಸೌಧ, ಬೆಂಗಳೂರು.
14. ಮಾನ್ಯ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸಾಕ್ಷರತಾ ಸಚಿವರ ಆಪ್ತ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ, ವಿಧಾನಸೌಧ, ಬೆಂಗಳೂರು.
15. ಸರ್ಕಾರದ ಅಪರ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿರವರ ಆಪ್ತ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ, ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ, ವಿಧಾನಸೌಧ, ಬೆಂಗಳೂರು.
16. ಸರ್ಕಾರದ ಉಪ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ (ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು), ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು.
17. ಸರ್ಕಾರದ ಉಪ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ (ಕಾಲೇಜು ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ), ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು.

18. ಸರ್ಕಾರದ ಉಪ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಮತ್ತು ಆಂತರಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಸಲಹೆಗಾರರು, ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು.
19. ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರು, ಸರ್ಕಾರಿ/ ಅನುದಾನಿತ/ ಖಾಸಗಿ/ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜುಗಳು ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ
20. ವಿಶೇಷಾಧಿಕಾರಿ/ಸಮನ್ವಯಾಧಿಕಾರಿ, ಇ-ಆಡಳಿತ ಶಾಖೆ, ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು.
21. ಶಾಖಾ ರಕ್ಷಾ ಕಡತ

... HIGHER DEPARTMENT on 27/02/2026 03:54 PM

ಅನುಬಂಧ-1

<u>ಸರ್ಕಾರದ ಆದೇಶ ಸಂಖ್ಯೆ: ಇಡಿ 166 ಯುಎನ್‌ಇ 2023 ಬೆಂಗಳೂರು, ದಿನಾಂಕ: 08.05.2024ರ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳು</u>

- **2024-25 ನೇ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ, ಪ್ರಥಮ ಸ್ನಾತಕ ಪದವಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಾತಿ ಪಡೆಯುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ**

1. 2024-25 ನೇ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಾಲಿನಿಂದ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಯೋಜಿತ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿನ ಪದವಿ ಪ್ರವೇಶಾತಿಯನ್ನು, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರ್ಷ 2021-22 ಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆ ಇದ್ದಂತೆ, 3 ವರ್ಷದ ಪದವಿ ಪ್ರವೇಶಾತಿಯನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸುವುದು ಮತ್ತು ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ರಚನೆಯನ್ನು ಅನುಬಂಧ-2 ರಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿರುವಂತೆ, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ಹಂತದಲ್ಲಿಯೇ ನಿರ್ಣಯಿಸಿಕೊಂಡು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ವಿಷಯವಾರು ಅಧ್ಯಯನ ಮಂಡಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ಪಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

2. ಪ್ರಸಕ್ತ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಬಿ.ಎ, ಬಿ.ಎಸ್‌ಸಿ ಅಥವಾ ಬಿ.ಪಿ.ಎ. ಪದವಿ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಆಯಾಯ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಮೂರು ಮೇಜರ್ ವಿಷಯಗಳ Combination (Subject Combination) ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಥವಾ ಆಯಾಯ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಮೂರು ಮೇಜರ್ ವಿಷಯಗಳ Combination (Subject Combination) ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು 2 ವರ್ಷಗಳ ಅಧ್ಯಯನದ ನಂತರ ಮೂರನೇ ವರ್ಷದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಮೂರು ವಿಷಯಗಳ Combination (Subject Combination) ಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತೀಕ್ಷ್ಣ ಪರಿಣಿತಿಯೊಂದಿಗೆ (Deep Specialization) ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದರೊಂದಿಗೆ, ವಿಷಯ ಪ್ರಾವೀಣ್ಯತೆಯ ಪದವಿ ಪಡೆಯಬಹುದು

3. ವಿಷಯಾಧಾರಿತ ಸ್ನಾತಕ ಪದವಿ ಅಧ್ಯಯನಗಳಿಗೆ (B. Com, BCA, BBA, etc.) ಅಥವಾ ಒಂದು ಮೇಜರ್ (Single Major) (ಉದಾ: B.A. (Economics), B. Sc (Data Science), etc.) ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಹಾಗೆ ಯಾವುದೇ ವಿಷಯಗಳ Combination (Subject Combination) ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿರುವುದಿಲ್ಲ.

- **2021-22, 2022-23, ಮತ್ತು 2023-24 ರಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಾತಿ ಪಡೆದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ**

1. ಸರ್ಕಾರದ ಆದೇಶ ಸಂಖ್ಯೆ: ಇಡಿ 260 ಯುಎನ್‌ಇ 2019 (ಭಾಗ-1), ಬೆಂಗಳೂರು, ದಿನಾಂಕ:07.08.2021ರಲ್ಲಿನ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಯಂತೆ 2021-22, 2022-23, ಮತ್ತು 2023-24 ರಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಾತಿ ಪಡೆದಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತಮ್ಮ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಸದರಿ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಯಂತೆಯೇ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿ 3 ನೇ ವರ್ಷದ ಸ್ನಾತಕ ಪದವಿ ಅಥವಾ 4 ನೇ ವರ್ಷದ ಹಾನರ್ಸ್ ಸ್ನಾತಕ ಪದವಿಯೊಂದಿಗೆ ಸ್ನಾತಕ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಬಹುದು.

2. ಪ್ರಸಕ್ತ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು 2 ನೇ ವರ್ಷದ ಬಿ.ಎ ಅಥವಾ ಬಿ.ಎಸ್‌ಸಿ ಪದವಿ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಆಯಾಯ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಎರಡು ವಿಷಯಗಳನ್ನು (Discipline Core) ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಧ್ಯನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು, ಮೂರನೇ ವರ್ಷದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಮೇಜರ್ ಆಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬೇಕು.

3. ನಾಲ್ಕನೇ ವರ್ಷದ ಸ್ನಾತಕ ಹಾನರ್ಸ್ ಪದವಿ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯಕ ಕಾಲೇಜು ಅಥವಾ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಆಯಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ಗುರುತಿಸಿ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡುವುದು ಹಾಗೂ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾತಕ ಹಾನರ್ಸ್ ಪದವಿ ತರಗತಿಗಳು ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ನಾಲ್ಕನೇ ವರ್ಷದ ಸ್ನಾತಕ ಹಾನರ್ಸ್ ಪದವಿಗೆ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯವು ಗುರುತಿಸಿರುವ ಕಾಲೇಜು ಅಥವಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೇ ವರ್ಷಕ್ಕೆ

ಸೇರಬಹುದು ಹಾಗೂ ನಾಲ್ಕನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ತಾವು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಐಚ್ಛಿಕ ವಿಷಯಗಳ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿ ಅವಶ್ಯಕ credit ಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದರೆ ಸ್ನಾತಕ ಹಾನರ್ಸ್ ಪದವಿ (Honours Degree) ಪಡೆಯಬಹುದು.

4. ಮೂರು ವರ್ಷದ ಸ್ನಾತಕ ಪದವಿ ಅಥವಾ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದ ಸ್ನಾತಕ ಹಾನರ್ಸ್ ಪದವಿ ಜೊತೆಗೆ ಅರ್ಹ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ಐದು ವರ್ಷದ ಏಕೀಕೃತ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬಹುದು. ಆ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿಗಳಿಗೆ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಸ್ನಾತಕ ಮತ್ತು ಸ್ನಾತಕ ಹಾನರ್ಸ್ ಪದವಿಗಳನ್ನು ಮೂರು ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ನೀಡುವುದು.

5. 4 ನೇ ವರ್ಷದ ಹಾನರ್ಸ್ ಸ್ನಾತಕ ಅಥವಾ ಐದು ವರ್ಷದ ಏಕೀಕೃತ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಅಥವಾ ಒಂದು ಅಥವಾ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿಗಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯವಿರುವ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ (Syllabus) ರಚನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ, ಆಯಾಯ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ವಿಷಯವಾರು ಅಧ್ಯಯನ ಮಂಡಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ಪಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

6. ಒಂದು ವರ್ಷದ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿಗೆ, ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದ ಸ್ನಾತಕ ಹಾನರ್ಸ್ ಪದವಿ ಪಡೆದ ಪದವೀಧರರು ಅರ್ಹರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ, ಹಾಗೆಯೇ ಎರಡು ವರ್ಷದ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿಗೆ ಮೂರು ವರ್ಷದ ಸ್ನಾತಕ ಪದವಿ ಪಡೆದವರು ಅರ್ಹರಾಗುತ್ತಾರೆ.

7. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ಪ್ರಥಮ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ನಿಗದಿತ ಪಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ, ಅವಶ್ಯಕ credit ಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿ ಕಾರಣಾಂತರಗಳಿಂದ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ನಿರ್ಗಮಿಸಿದರ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರವನ್ನು(Certificate) ಅಥವಾ ಎರಡನೇ ವರ್ಷದ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿ ನಿಗದಿತ ಪಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಅವಶ್ಯಕ credit ಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿ ಕಾರಣಾಂತರಗಳಿಂದ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ನಿರ್ಗಮಿಸಿದರ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ (Diploma) ಅಥವಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ಮೂರನೇ ವರ್ಷದ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿ ನಿಗದಿತ ಪಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಅವಶ್ಯಕ credit ಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿದರೆ ಸ್ನಾತಕ ಪದವಿಯನ್ನು (Bachelor Degree) ನೀಡುವುದು.

8. ಎರಡು ವರ್ಷದ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು, ಮೊದಲನೇ ವರ್ಷದ ಆಯ್ಕೆ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿಗದಿತ credit ಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿ ನಿರ್ಗಮಿಸಿದರೆ, ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ (Post Graduate Diploma) ನೀಡುವುದು.

(ಡಾ. [illegible]) 8/5

ಸರ್ಕಾರದ ಉಪ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ
ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ
(ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು)

ಅನುಬಂಧ-2

<u>ಸರ್ಕಾರದ ಆದೇಶ ಸಂಖ್ಯೆ: ಇಡಿ 166 ಯುಎನ್ಇ 2023 ಬೆಂಗಳೂರು, ದಿನಾಂಕ: 08.05.2024ರ</u>

<u>**ಪ್ರೋಗ್ರಾಮ್ ವಿನ್ಯಾಸ (Curriculum Structure)**</u>

Curriculum Structure for Undergraduate Program for 2024-25:

Three Curriculum Frame Works

(1) Three alternative UG Curriculum Frameworks are proposed and agreed upon they are as follows:

a. 3 majors with a general degree in all 6 semesters, or
b. 3 majors up to 4th semester, and specialization in 1 subject in 5th and 6th semester or,
c. Single subject specialization from the 1st semester with Minors (there are number of degrees/courses which are already single-subject specializations [illegible] Commerce, Management, Arts & Aesthetics, Law, Computer Applications, Sanskrit, Fine Arts & Performing Arts therefore, the single-subject specialization has been made for all other subjects)

(2) Three Compulsory Courses

In addition to Majors and Specialization courses, it is suggested 3 compulsory courses:

First: a Course with Practical (Skill) Orientation. A course with a practical orientation but linked with a theoretical major course will improve employability as it will impart practical experience and skill

The second compulsory course suggested is language, Kannada/other Indian languages, and English as per the policy of the Government. This course will have to be devised in a manner such that it not only gives the knowledge of the language per say, but also, the communication skills including translation from Kannada to English vice versa, and also subject-based knowledge which is contained in the Kannada literature, or what is called Kannada language knowledge system.

The third compulsory subject is Value or Moral education. The value/moral education course will include teaching which may involve the following:

a. Constitutional moral values/principles of equality, liberty, fraternity, national unity, and non-discrimination and similar values
b. Practical experience through tutorial assignment and based on a small survey be conducted with the purpose to develop a student as a good citizen not only

File No. ED/166/UNE/2023-ED_SO_UNII-EDUCATION HIGHER SEC-Part(2) (Computer No. 1309289)

with awareness about the goals of equality, liberty, fraternity, and national unity but also the present situation which is contradictory to the constitutional principles and the challenges before a citizen.

(3) One Elective

In addition to compulsory major course, specialization courses and 3 compulsory courses, one elective is also suggested. The elective will be selected by the student with his/her choice subject to the availability of courses in the university/colleges. This elective may be discipline-based or distinctly related to discipline-based majors. Thus, the elective course should be supportive of the major Discipline-based Core courses.

(4) Further Suggestions with Regard to the Courses

It is suggested that the following considerations should be taken into account while framing the syllabus:

1. As far as possible, it is suggested that in all courses, a tutorial or assignment with a project component based on the survey which will give or involve practical experience may be included. It is also suggested that as far as possible, societal needs must be reflected in the design of the syllabus
2. Interaction with industry – As a part of the course, internships that involve interaction with the industry should be made a part of the course.
3. BoS should interact with industries and evolve industry related component in the curriculum wherever applicable.
4. It is suggested that an elementary level research methodology course with a tutorial based on the survey/laboratory be introduced for the single-subject specialization and deep specialization in the 5th and the 6th semesters.

(5) Assessment/Evaluation Policy

The Examination pattern must be 80:20, 80 for the Semester End Exam, and 20 for internal assessment. A creditable mechanism of moderation is adopted to bring more transparency and checks and balances to avoid biases.

(6) Freedom of the Board of Studies within the Suggested Curriculum Framework

The suggested framework gives direction as well as freedom to the Board of Studies (BoS) to design the syllabus.

It is suggested that each BoS may develop a syllabus based on the curricular framework suggested in the three cases. Within a university, each department may innovatively use the framework and different departments may come out with unique combinations of major, elective (optional), and compulsory courses. This allows diversity based on regional specification in the curricula as well as growth depending upon the decisions of each BoS.

File No. ED/166/UNE/2023-ED_SO_UNII-EDUCATION HIGHER SEC-Part(2) (Computer No. 1329289)

Generated from eOffice by MANJULA S UNNIBAVI, ED-SA-UNII(MSU), SENIOR ASSISTANT, EDUCATION HIGHER ...

Three Curriculum Frame Works – The Courses and the Credits

Broad Category of Courses with Minimum Credits

S. No.	Broad Category of Course	Minimum Credits
1	Discipline core Credit	90
2	Elective /Optional	04
3	Two languages	24
4	Practical and Skill Enhancement Course/ Research Methodology	06
5	Constitutional Moral Values	04
Total		Minimum 128

Case 1: 3 majors with a general degree – number of course and credit course wise in all semesters

A pathway shown in case is one in which a learner can acquire specialization in all three majors in all 6 semesters. For example, a learner can take three majors Physics, Chemistry, and Mathematics in first semester will continue till the 6th semester. A learner can acquire equal specialized knowledge in all three majors.

Case 1: 3 majors with a general degree – number of course and credit course wise in all semesters

Sem	Major 1	Major 2	Major 3	Elective/ Optional	Language	Compulsory
1	5	5	5		Language1 – 3 Language2 – 3	Compulsory 1 (Constitutional values) – 2
2	5	5	5		Language1 – 3 Language2 – 3	Compulsory 2 (Constitutional values) – 2
3	5	5	5	Elective 1 -2	Language1 - 3 Language2 - 3	
4	5	5	5	Elective 2 -2	Language1 – 3 Language2 - 3	Compulsory 2 (practical knowledge /skill-1) 2
5	5	5	5			Compulsory 2 (practical knowledge /skill-2) - 2
6	5	5	5			Compulsory 2 (practical knowledge /skill-3) - 2
Total	30	30	30	04	24	10
Total 128 Credit						

a. In case 1, presented in the above table, the total credit is 128. All three majors have 90 credits. This comes to 70% specialized knowledge. Credit for each of

File No. ED/166/UNE/2023-ED_SO_UNII-EDUCATION HIGHER SEC-Part(2) (Computer No. 1389292)
... SECTION ASSISTANT, EDUCATION HIGHER DEPARTMENT on 27/02/2026 03:54 PM

the three major courses includes theory and tutorial/assignment/survey-based assignment/internship. If BoS thinks to enhance the credits for any course in practical/ tutorial/fieldwork it may do so. It may be suggested that, the upper limit of 150 of total credit should be adhere to.

b. In the above-suggested framework, there are three compulsory courses of total 10 credits.
c. "The language and literature courses shall be given 24 credits altogether in all UG programs. There shall be two languages for study in semesters 1, 2, 3 and 4 with each language carrying three credits in each semester. The concerned BoS shall frame the syllabus within this credit framework.
d. It is suggested that in the compulsory/skill enhancement course, the theme of the course and Course should be such that, it provide practical experience which is complimentary to theory major paper, the purpose is to give theory as well as practical skill to enhance employability. Thus, this course in a way acquires a feature of intra disciplinary and interdisciplinary.
e. Apprenticeship Embedded Degree Programme (AEDP) should also be considered to be part of the curriculum.

Case 2: Deep Specialization in the 5th and 6th semester

A pathway shown in this case is one in which a learner can acquire specialization in a major out of three majors in the 5th and the 6th semesters. For example, a learner can take three majors – Physics, Chemistry, and Mathematics in the first four semesters. In the 5th and 6th semester, a learner can acquire specialization in any of the majors completed in the first four semesters.

Case 2: Deep Specialization in the 5th and 6th semester

Sem	Major 1	Major 2	Major 3	Elective/Optional	Language	Compulsory
1	5	5	5		Language1 – 3 Language2 – 3	Compulsory 1 (Constitutional values) - 2
2	5	5	5		Language1 – 3 Language2 – 3	Compulsory 2 (Constitutional values) - 2
3	5	5	5	Elective 1 -2	Language1 - 3 Language2 - 3	
4	5	5	5	Elective 2 -2	Language1 – 3 Language2 - 3	Compulsory 2 (practical knowledge /skill-1) – 2
Specialization in 1 or 2 or 3 Course						